

आनंद सागर
मंगल कार्यालय
एका मंगलमय कार्यासाठी लागणारी सर्व प्रकारची सेवा एकाच छताखाली. आता आनंद सागर मंगल कार्यालय येथे रात्रीच्या कार्यक्रमासाठी भव्य लॉन्स उपलब्ध.
* लग्न सोहळा * साखरपूडा * रिसेप्शन * वाढदिवस * गेट दुगेदर * कॉन्फरन्स * सांस्कृतिक कार्यक्रम
आसना बायपास चौरस्ता, गोरक्षग, जवळ, देगमुख गॅस पंपासमोर कामठा (बु.) नांदेड
व्यवस्था: रथागत मंडप डेकोरेशन, मो. 9325610507, 7972904719

गोदातेर
समाचार
संपादक : केशव घोगसे पाटील
www.godateer.com

डॉ.सौ.प्रियंका सचिन सूर्यवंशी
MB.BS. MD. DERMATOLOGIST
VENEREOLOGIST, LEPROSY (SAP/DUKHLANG DELHI)
श्री सिद्धिविनायक स्कीन क्लिनिक
त्वचारोग, गुंठारोग, कुष्ठरोग, केस, सौंदर्य, लेजर उपचार तज्ञ
Skin | Nail | Hair Laser | Cosmetic
पसं. - १ SBI बँक समोर, गोविंदराज कॉम्प्लेक्स, लाणीवाल हरिश्चंद्रव्याज जवळ, राधेश्याम लाहोरी मेडिकल हॉल बाजूला, डॉक्टर लेन-2, नांदेड.
अपॉइंटमेंट मोबाईल
8999337277 | 9405672222 | 9850300575

* वर्ष ६५ वे * अंक ८८ * नांदेड * शुक्रवार, दि. ३ एप्रिल २०२६ * पृष्ठे ६ * किंमत २ रुपये * 255777, Fax : 252211

राज्यात अवकाळी पाऊस; शेतकऱ्यांचं मोठं नुकसान

मराठवाडा-विदर्भ, कोल्हातूर ते सोलापूर, पुण्यातही सरी

मुंबई (प्रतिनिधी) - राज्यातील अनेक जिल्हात विजांचा कडकडाट आणि वादळी वाऱ्यासह अवकाळी पावसाने हजेरी लावली असून कोकण, विदर्भ, पश्चिम महाराष्ट्रासह मराठवाड्यातही पावसाने दमदार आगमन केले. कडक उन्हाळ्याने नागरिक त्रस्त झाले असतानाच त्यांना पावसाच्या हलक्या सरींनी गरवा अनुभवायला मिळाला. मात्र, अवकाळी आलेल्या या पावसाने शेतकऱ्यांच्या फळबागांचे नुकसान झाले असून शेतकरी चिंतित असल्याचं दिसून आलं.

कोल्हापूर, सांगली, सातारा जिल्हातही झालेल्या अवकाळी पावसामुळे शेतीचे नुकसान झालं आहे. फळबागांच्या, पालेभाज्यांसह कलिंगडाचे खूप मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले. मराठवाड्यात मागील दोन दिवसांत झालेल्या गारपीट अवकाळी पावसामुळे १२२ गावांतील ५ हजार ४०९ शेतकऱ्यांना फटका बसला असून, ३ हजार २६१ हेक्टरवरील शेतीपिकांचे नुकसान झाले आहे. त्यात सर्वाधिक २ हजार ६६५ हेक्टरवरील नुकसान छत्रपती संभाजीनगर जिल्ह्यातील आहे. बीडमध्येही अवकाळी आणि गारपीटाचा फळबागांना फटका फळ गळतीने बागांचे नुकसान झाले आहे. तसेच, धाराशिव जिल्हात देखील अवकाळीचा पुन्हा तडाखा बसला, वादळवाऱ्याने आणि गारपीटने आंब्याला मोठा फटका बसला असून बळीराजाचं नुकसान झालंय. लातूरमध्ये अवकाळी पावसाने टोमॅटो उत्पादकांचे कंबरडे मोडले असून खराब झालेले टमाटे उकिरड्यावर फेकण्याची वेळ आली आहे. उत्तर महाराष्ट्रातील जळगाव जिल्हात सलग तिसऱ्या दिवशी अवकाळी पावसाचा तडाखा बसला, अचामध्ये हजारो हेक्टरवरील पिके जमीनदोस्त झाली आहेत. वाशिम जिल्हातही वादळी वारा आणि पावसामुळे बिजवाई कांदाचे नुकसान झाले. नागपूर जिल्हाला

लाडकी बहीण योजनेतून तब्बल ७९ लाख महिलांना डब्लू

मुंबई (प्रतिनिधी) - महाराष्ट्र राज्य सरकारची अत्यंत महत्वाकांक्षी मुख्यमंत्री लाडकी बहीण योजनेच्या अंमलबजावणीनंतर करण्यात आलेल्या पडताळणीमध्ये तब्बल ७९ लाख महिला अपात्र ठरल्या आहेत. सुरुवातीला पात्रतेचे निकष शिथिल ठेवल्यामुळे आणि अर्जांची पडताळणी प्रलंबित ठेवल्यामुळे हा प्रकार घडल्याचे समोर आले आहे. या अपात्र लाभार्थ्यांवर सरकारने गेल्या २० महिन्यांत सुमारे २१,३०० कोटी रुपये खर्च केले असल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

महायुती सरकारने विधानसभामधील निवडणुकीपूर्वी जुलै २०२४ मध्ये ही योजना सुरु केली होती. तेव्हा या योजनेला महिलांचा प्रतिसाद प्रचंड होता. महिलांच्या आर्थिक स्वावलंबनासाठी ही योजना सुरु केली होती. सुरुवातीच्या काळात या योजनेचा लाभ जास्तीत जास्त महिलांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी अर्जांची छाननी न करता अर्ज भरणाऱ्या प्रत्येक महिलेला १५०० रुपये देण्यास सुरुवात झाली. अर्ज भरण्याच्या शेवटच्या दिवसापर्यंत ही संख्या २ कोटी ४७ लाखांवर पोहोचली होती. या सर्व महिलांना पात्र समजून त्यांच्या खात्यात दरमहा अनुदान जमा करण्यात आले. निवडणुकांचे वातावरण आणि योजनेची लोकप्रियता पाहता, प्रशासनाने सुरुवातीला अर्जांची सखोल छाननी केली नाही. अर्ज भरा आणि लाभ मिळवा या धर्तीवर अंमलबजावणी सुरु केली.

भोकर शहरातील दोन मुले भोसीजवळील कॅनॉलमध्ये वाहून गेले

रात्री उशिरापर्यंत शोधकार्य सुरु

भोकर (प्रतिनिधी) - तालुक्यातील भोसी गावाजवळून जाणाऱ्या मुख्य कॅनॉलमध्ये दोन मुले वाहून गेल्याची घटना दि. २ एप्रिल रोजी सायंकाळी ५ वाजेच्या सुमारास घडली. शेख रिजवान शेख शादुल (१७) आणि नुमान बेग समीउल्ला बेग (१८) अशी वाहून गेलेल्या मुलांची नावे असून, ते दोघेही भोकर शहरातील शास्त्रीनगर भागातील रहिवासी आहेत. या घटनेमुळे संपूर्ण शहरात हळहळ व्यक्त होत आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार, रिजवान आणि नुमान हे दोघे मित्र भोसी जवळील 'गदा मारुती' येथे आयोजित भंडाऱ्यात जेवण करून घराकडे परत येत असताना कॅनॉलच्या काठावर हातपाय धुण्यासाठी ते थांबले. मात्र धरणातून पाणी सोडल्यामुळे कॅनॉलचा प्रवाह धोक्याच्या पातळीवर आणि अत्यंत वेगवान आहे. पाण्याचा अंदाज न आल्याने दोघेही प्रवाहाच्या ओढ्यामुळे वाहून गेले. काठावर त्यांची मोटारसायकल आणि इतर वस्तू असल्याचे निदर्शनास आले.

घटनेची माहिती मिळताच पोलीस निरीक्षक अजित कुंभार यांनी आपल्या सहकाऱ्यांसह तातडीने घटनास्थळी धाव घेतली. परिस्थितीचे गांभीर्य ओळखून पोलीसांनी शोध मोहिमेला गती दिली आहे. सध्या पोलीस जमादार दीपक कंधारे हे या शोधकार्याचे नेतृत्व करत असून पोलीस यंत्रणा पूर्ण क्षमतेने तरुणांचा शोध घेत आहे.

पोलीसांसह पोलीस मित्र जुनेद पटेल, भोसी व परिसरातील स्थानिक नागरिक तसेच भोकर शहरातील अनेक तरुणांनी घटनास्थळी धाव घेऊन शोध मोहिमेत सहभाग नोंदवला आहे. पाण्याचा प्रवाह प्रचंड असल्याने शोध घेण्यात अडथळे येत असले, तरी स्थानिक पोहणारे आणि तरुणांचे पथक जिवाची पर्वा न करता कॅनॉलच्या पात्रात मुदखेडपर्यंत शोध घेत आहेत.

रात्री उशिरापर्यंत या दोन्ही मुलांचा अद्याप कोणताही ठावठिकाण लागलेला नाही. शास्त्रीनगर परिसरातील दोन मुलांचा अशा प्रकारे अपघात झाल्याने परिसरात शोककळा पसरली असून त्यांचे कुटुंबिय व मित्रमंडळी मोठ्या आशेने शोधमोहिमेकडे डोळे लावून बसले आहेत.

राज्यातील २५ आयएस अधिकार्यांच्या बदल्या

अनेक जिल्हाधिकारी, मनपा आयुक्त बदलले

मुंबई (प्रतिनिधी) - राज्य सरकारने एकाच वेळी २५ वरिष्ठ आयएस अधिकार्यांच्या बदल्यांचे आदेश जारी करत प्रशासनात मोठा फेरबदल केला आहे. दोन दिवसांपूर्वीच १० अधिकार्यांच्या बदल्या झाल्यानंतर हा आणखी एक मोठा निर्णय मानला जात आहे. या बदल्यांमध्ये अनेक महत्वाच्या जिल्हाधिकारी, महापालिका आयुक्त आणि जिल्हा परिषद मुख्य कार्यकारी अधिकार्यांचा समावेश आहे.

दि. २ एप्रिल रोजी करण्यात आलेल्या बदल्यांमध्ये छत्रपती संभाजीनगर: विनय गौडा जी.सी. (पूर्वीचे चंद्रपूर जिल्हाधिकारी), नागपूर: कुमार आशीर्वाद (पूर्वीचे सोलापूर जिल्हाधिकारी), कोल्हापूर: डॉ. विजय राठोड, सोलापूर: कार्तिकेय ए.एस., चंद्रपूर: श्रीमती वसुमना पंत, लातूर: डॉ. भारत बस्तेवाड, बुलढाणा: डॉ. प्रवीणकुमार देवरे, गोंदिया: डॉ. मंगेश गोंदवले या महत्वाच्या जिल्हाधिकार्यांचा समावेश आहे.

इराण-अमेरिका युद्धात रशियाची 'एन्ट्री'! पुतिन मध्यस्थीसाठी तयार

इराणने ठेवल्या ४ अटी

मोस्को (वृत्तसंस्था) - पाकिस्ताननंतर आता रशियाने, अमेरिका-इराण युद्धात मध्यस्थी करण्याची तयारी दर्शवली आहे. रशियाचे अध्यक्ष व्लादिमीर पुतिन यांनी तिन्ही देशातील संपर्क लवकर समाप्त करण्यासाठी केलेल्या आवाहानांतर मोस्कोतून मध्यस्थीचा प्रस्ताव देण्यात आला आहे.

युद्धग्रस्त प्रदेशात शांती प्रस्थापित व्हावी यासाठी मोस्को प्रयत्न करण्यास तयार आहे. यासाठी नैस्थानिक नेत्यांच्या संपर्कात राहू, असे पुतिन यांनी म्हटले आहे. याव्यतिरिक्त, क्रेमलिनचे प्रवक्ते दिमित्री पेस्कोव्ह यांनी पत्रकारांशी बोलताना, मध्यपूर्वेत वादल्या संघर्षांच्या पार्श्वभूमीवर पुतिन प्रादेशिक नेत्यांच्या संपर्कात आहेत, असे स्पष्ट केले आहे. लष्करी कारवाई थांबावी यासाठी आमचे प्रयत्न सुरु आहेत. नेत्यांशी संपर्क केला जात आहे, असे पेस्कोव्ह यांनी बोलताना सांगितले.

सोशल माध्यमावर व्हायरल झालेल्या पोस्टमुळे मुखेड शहरात तणाव; काही काळ बाजारपेठ बंद

नांदेड (प्रतिनिधी) - तालुक्यातील सावरगाव येथील युवकांने एका समाजाच्या धर्मगुरूबद्दल अपशब्द वापरून सोशल मीडियावर पोस्ट व्हायरल केली होती. ही माहिती काही कार्यकर्त्यांना समजल्यानंतर त्या युवकास कार्यकर्त्यांनी पकडून समाजाची माफी मागायला लावली होती. परंतु हा व्हिडिओ पुन्हा व्हायरल झाला. या प्रकरणाचे मुखेड शहरामध्ये गुन्हा पडसाद उमटले. या प्रकरामुळे शहरात तणावाचे वातावरण निर्माण झाले. दोन दिवसांपूर्वी मुखेड

नांदेड : श्री हनुमान जयंतीनिमित्त हनुमानगड येथील हनुमान मंदिरात भाविकांनी दर्शन घेण्यासाठी गर्दी केली होती. (छाया : करणसिंह बैस)

जुना मोंढा भागात व्यापाऱ्याला खंजर दाखवून १० लाख ५० हजारांची बॅग लंपास

नांदेड (प्रतिनिधी) - शहराच्या जुना मोंढा भागात असलेल्या अरबुदा ट्रेडिंग या दुकानात अनोळखी तीन चोरट्यांनी घुसून दुकानदारास खंजरचा धाक दाखविला आणि दहा लाख पन्नास हजार रुपये असलेली बॅग जबरने चोरून नेली. ही घटना दि. ३० मार्च रोजी रात्री आठच्या सुमारास घडली.

या प्रकरणी दिलेल्या तक्रारीत म्हटले आहे की, दुकानदार सोहनलाल मोतीलाल परमार (वय ४०, रा. तरोपती भवन, नेहरू रोड, जालना) हे आपल्या कार्यालयात असताना आरोपींनी ऑफिसमध्ये घुसून खंजरचा धाक दाखवून त्यांच्या जवळील १० लाख ५० हजार रकमेची बॅग जबरदस्तीने चोरून नेली.

सोहनलाल परमार यांच्या फिर्यादीवरून वजिराबाद पोलीसांनी अनोळखी तीन चोरट्यांविरुद्ध जबरी चोरीचा गुन्हा दाखल केला आहे. तपास सहायक पोलीस निरीक्षक लॉर्डे करत आहेत. या प्रकरणाचा पोलीसांनी उलगडा केला असल्याचे सांगण्यात आले. आरोपींच्या अटकेसाठी तसेच मुद्देमात्ताच्या शोधासाठी पोलीस निरीक्षक परमेश्वर कदम यांच्या मार्गदर्शनाखाली तपास सुरु आहे.

KC FASHION MALL

पवित्र बंधताच्या प्रत्येक क्षणी...

SBI बँके जवळ, छत्रपती शिवाजीनगर नांदेड | 7030223399

नंदगिरी किल्ल्यावर आजपासून शिवकालीन अस्सल सुवर्ण होण, प्राचीन नाणी व पुरातन शस्त्र, आयुधे यांचे प्रदर्शन

तीन दिवस ऐतिहासिक, दुर्मिळ व प्राचीन ठेव्यांचे दर्शन घडणार

नांदेड (प्रतिनिधी) - येथील जुन्या नांदेडमधील ऐतिहासिक नंदगिरी किल्ला येथे आज शुक्रवार, दि. ३ एप्रिल ते दि. ५ एप्रिल २०२६ या कालावधीत छत्रपती शिवरायांच्या राज्याभिषेकाचा साक्षीदार असलेल्या शिवकालीन सुवर्ण होण, दोन हजार वर्षांपासूनची प्राचीन नाणी व पुरातन शस्त्रे व आयुधे यांचे आगळे-वेगळे अभिनव प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले आहे.

अपर पोलीस अधीक्षक सुरज गुरव त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यरत असलेले नांदेडच्या नंदगिरी किल्लेदार व नंदगिरी किल्ला संवर्धन संस्था नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित केलेल्या छत्रपती शिवरायांच्या राज्याभिषेकाचा साक्षीदार असलेल्या सुवर्ण होण (सुवर्ण नाणे) प्रदर्शनाचे उद्घाटन दि. ३ एप्रिल रोजी सायंकाळी पाच वाजता होणार आहे.

अतिथी म्हणून भोकरच्या आमदार श्रीजया चव्हाण यांची उपस्थिती राहणार आहे. महाराष्ट्र व कर्नाटकातील ऐतिहासिक असलेल्या १२ किल्ल्यांच्या छायाचित्रांच्या प्रदर्शनाचे उद्घाटन दि. ४ एप्रिल रोजी दुपारी ४ वाजता होणार आहे. या समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी नांदेड दक्षिणेचे आमदार आनंदराव बोंडारकर हे राहणार आहेत, तर प्रमुख अतिथी म्हणून नांदेड मनपाच्या महापौर कविता मुळे, उपमहापौर दीपकसिंह रावत यांची उपस्थिती राहणार आहे.

या प्रदर्शनाचा समारोह समारंभ दि. ५ एप्रिल रोजी दुपारी चार वाजता होणार आहे. या समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी नांदेडचे प्रमुख जिल्हा व स्व न्यायाधीश नरेंद्र ब्रम्हे राहणार असून सत्राची रमानंद तीर्थ मराठवाडा खा. अशोकराव चव्हाण हे राहणार असून प्रमुख

बोरगडवाडी येथे विजेचा शॉक लागून शेतकऱ्याचा मृत्यू

अर्धापूर (प्रतिनिधी) - तालुक्यातील बोरगडवाडी येथे विजेचा शॉक लागून शेतकऱ्याचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली आहे.

अर्धापूर तालुक्यातील बोरगडवाडी (अमरापूर) शिवारात दि. २ मार्च रोजी वादळी वारे व पावसामुळे शेतातील विजेची तार तुटली होती. दुपारी २ वाजता शेतकरी परसराम पुरभाजी कदम हे शेतात गेले असता विजेची तार तुटली असल्याची माहिती तालुक्यामुळे त्यांना तारेला स्पर्श होऊन मृत्यू झाला.

शेतकरी परसराम पुरभाजी कदम यांच्या पश्चात पत्नी, आई, वडील, दोन भाऊ, चार मुली, एक मुलगा असा परिवार आहे. या घटनेने परिसरात हळहळ व्यक्त होत आहे.

जे जे आपणासी ठावे, ते ते इतरांसी सांगावे
शहाणे करूनी सोडावे, सकळ जन

संरक्षणाक संपादकः
कै. दैविदासराव रसाळ

गोदातीर समाचार

संपादक
केशव घोणसे पाटील

माहितीचा अधिकार आणि धोक्यात आलेले जीव

आधुनिक लोकशाही व्यवस्थेत पारदर्शकता आणि गोपनीयता हे दोन्ही मूलभूत स्तंभ मानले जातात. एकीकडे पारदर्शकता शासनाला उत्तरदायी बनवते, नागरिकांना माहिती मिळवण्याचा अधिकार देते आणि सत्तेवर नियंत्रण ठेवण्याचे साधन ठरते; तर दुसरीकडे गोपनीयता व्यक्तीच्या वैयक्तिक माहितीचे संरक्षण करते. वरकरणी हे दोन्ही मूल्ये एकमेकांच्या विरोधात उभी असल्यासारखी वाटतात, पण प्रत्यक्षात सुयोग्य संतुलन राखल्यास ती परस्परपूरक ठरू शकतात. मात्र आपल्या देशातील वास्तव पाहिले तर, या संतुलनाचा प्रश्न केवळ कायदेशीर न राहता जीवघेणा बनत चालला आहे. आपल्या देशात २००५ मध्ये माहितीचा अधिकार कायदा (आरटीआय) लागू करून जगातील एक प्रभावी पारदर्शकता यंत्रणा उभारली. या कायद्यामुळे नागरिकांना कोणत्याही शासकीय कार्यालयाकडून माहिती मागण्याचा अधिकार मिळाला. भ्रष्टाचार उघडकीस आणणे, प्रशासनातील नुडी प्रकाशात आणणे आणि सामान्य नागरिकांना सशक्त बनवणे यामध्ये या कायद्याने महत्त्वाची भूमिका बजावली. अनेक घोटाळे, गैरव्यवहार आणि अनियमितता या माध्यमातून समोर आले, हीच त्याची खरी ताकद आहे. परंतु या ताकदीची किंमत आज काही जणांना प्राण देऊन चुकवावी लागत आहे, ही अत्यंत धक्कादायक बाब आहे. माहितीच्या अधिकाराचा वापर करून भ्रष्टाचार उघड करणाऱ्या कार्यकर्त्यांवर हल्ले होणे, त्यांना धमक्या देणे आणि काही प्रकरणांमध्ये त्यांची निर्घृण हत्या होणे, ही लोकशाहीसाठी लज्जास्पद बाब आहे. जे नागरिक शासनाला जबाबदार धरण्याचे काम करतात, त्यांच्याच जीविताला धोका निर्माण होतो, हे चित्र अत्यंत चिंताजनक आहे. अर्थात या कायद्याचा आधार घेऊन अधिकाऱ्यांचा छळ करून स्वतःची तुंबडी भरणाऱ्या कार्यकर्त्यांची संख्या देखील खूप वाढली आहे. यावरही अंकुश आणणे तेवढेच गरजेचे आहे. सध्याची परिस्थिती केवळ कायद्याच्या अंमलबजावणीतील नुडी दाखवत नाही, तर व्यवस्थेतील खोलवर रुजलेल्या अपारदर्शकतेचे आणि सत्ताधऱ्यांच्या असहिष्णुतेचे द्योतक आहे. माहिती अधिकार कार्यकर्ते म्हणजे समाजातील 'अंकुश', ते सार्वजनिक हितासाठी प्रश्न विचारतात. परंतु त्यांना संरक्षण देण्याऐवजी त्यांच्यावर हल्ले होणे, हे लोकशाही मूल्यांवरच आघात करणारे आहे. याच वेळी, गोपनीयतेचा प्रश्नही तितकाच महत्त्वाचा बनला आहे. २०१७ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने गोपनीयतेला मूलभूत अधिकाराचा दर्जा दिला. त्यानंतर २०२३ मध्ये डिजिटल वैयक्तिक डेटा संरक्षण कायदा लागू करण्यात आला. या कायद्याने वैयक्तिक माहितीचे संरक्षण, संमती आणि जबाबदारी यावर भर दिला. परंतु या कायद्याच्या काही तरतुदींमुळे माहितीच्या अधिकाराच्या कक्षेत येणाऱ्या माहितीवर मर्यादा येण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे. यामुळे पारदर्शकता आणि गोपनीयता यांच्यातील संघर्ष अधिक तीव्र झाला आहे. उदाहरणार्थ, एखाद्या अधिकाऱ्याच्या मालमत्तेची माहिती मागितल्यास ती सार्वजनिक हिताची आहे का, की वैयक्तिक गोपनीयतेचा भंग आहे? अशा प्रश्नांवर स्पष्ट आणि संतुलित धोरणाची गरज आहे. अन्यथा, गोपनीयतेच्या नावाखाली पारदर्शकतेवर पडदा टाकण्याचा धोका निर्माण होऊ शकतो. जगातील इतर देशांनी या संतुलनासाठी विविध उपाययोजना केल्या आहेत. युनायटेड किंग्डममध्ये माहितीचा अधिकार आणि डेटा संरक्षण यासाठी स्वतंत्र, पण समन्वयित व्यवस्था आहे. सार्वजनिक हिताच्या कसोटीवर माहिती देण्याचा निर्णय घेतला जातो. काही ठिकाणी 'अनामिकीकरण' अर्थात निनावी व्यवस्था करून माहिती दिली जाते, ज्यामुळे गोपनीयता राखली जाते आणि पारदर्शकताही टिकून राहते. अमेरिकेत विविध क्षेत्रनिहाय कायदे आहेत, तर चीनमध्ये गोपनीयतेवर भर असला तरी पारदर्शकतेचा अभाव दिसतो. भारतासाठी या अनुभवांमधून शिकण्यासारखे बरेच आहे. मात्र सर्वात महत्त्वाचा मुद्दा म्हणजे की माहितीचा अधिकार वापरणाऱ्यांचे संरक्षण. कायद्याने अधिकार दिला, पण त्याचा वापर करणाऱ्यांचा जीव धोक्यात असेल, तर तो अधिकार कागदावरच राहतो. आरटीआय कार्यकर्त्यांसाठी स्वतंत्र संरक्षण यंत्रणा, तक्रारींची तत्काळ चौकशी आणि दोषींवर कठोर कारवाई ही काळाची गरज आहे. याशिवाय, माहिती उघड करणाऱ्यांसाठी प्रभावी कायदे आणि त्यांची अंमलबजावणी आवश्यक आहे. शासनाने पारदर्शकता वाढवण्यासाठी स्वतःहून माहिती सार्वजनिक करण्याची पद्धत मजबूत करावी, जेणेकरून नागरिकांना वारंवार या कायद्याचा आधार घ्यावा लागू नये. कारण पारदर्शकता आणि गोपनीयता यांचा समतोल साधणे हे कोणत्याही आधुनिक लोकशाहीचे मोठे आव्हान आहे. परंतु या संतुलनाच्या प्रक्रियेत नागरिकांचा जीव धोक्यात येणे, हे कोणत्याही परिस्थितीत मान्य होऊ शकत नाही. माहितीचा अधिकार हा केवळ कायदेशीर हक्क नाही; तो लोकशाहीचा श्वास आहे, आणि हा श्वास गुदमरू लागला, तर लोकशाहीही कमजोर होते. म्हणूनच, आज गरज आहे ती केवळ कायदे करण्याची नाही, तर त्या कायद्यांना मानवी चेहरा देण्याची, जिथे पारदर्शकता सुरक्षित असेल, गोपनीयता संरक्षित असेल आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे, सत्य उघड करणाऱ्यांचे जीव सुरक्षित असतील.

राजांचे राजा : छत्रपती शिवाजी महाराज

भारतीय इतिहासात रत्नासारखी व ज्यांचा इतिहास सुवर्णाक्षरांनी लिहून ठेवावा असे जे थोर पुरुष होऊन गेले त्यांपैकी छत्रपती शिवाजी महाराज जाज्वल्यो आहेत. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा लढा हा कोणत्याही व्यक्तिगत लाभासाठी नव्हता, तर तो परिवर्तनासाठी होता. हिंदू व मुस्लीम यांच्यातील संघर्ष नव्हता. सर्व मानवी अधिकार नाकारलेल्या जनतेला, प्रजेला सन्मानाने जगाता येणे यासाठी, स्वराज्यासाठी, लोकशाहीसाठी, समतेसाठी महाराजांचा लढा होता. त्यामुळे रयतेच्या मानसिकतेत बदल करून छत्रपती शिवाजी महाराजांनी राजकीय, धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रातील गुलामगिरी मोडून काढली. समता, बंधुता, न्यायी स्थापित केली. अशा या समतावादी राजांचा जन्म अर्थात छत्रपती शिवाजी महाराजांचा जन्म १९ फेब्रुवारी १६३० रोजी किल्ले शिवनेरीवर सूर्यास्तसमयी एका नवसूर्याचा जन्म झाला. तोच सूर्य म्हणजे छत्रपती शिवाजी महाराज. त्यांच्या आईचे नाव जिजामाता तर पित्याचे नाव शहाजी राजे भोसले होते.

शिवाजी महाराजांचे बालपण खडर होते. बालशिवाजी व जिजामाता बंगलूर मुक्कामी असताना शहाजी राजांनी बालशिवाजीच्या शिक्षणाची व्यवस्था केली. मराठी, संस्कृत व फारसी भाषेचे शिक्षण दिले. अश्वरोहण, तलवारबाजी, दांडगड, भालाफेक, कुस्ती इत्यादींचे शिक्षण देण्यात आले. जिजाऊमातेने एखाद्या कुशल बाल मानसासत्राज्यप्रमाणे शिवाजीचे बालपण घडविले. बालशिवाजींवर जिजामातेने बालपणापासूनच स्वराज्य निर्मितीचे धडे दिले. तसेच त्यांना लहान वयातच शूर-विरांचा गोष्टी सांगितल्या. त्यांना पराक्रम, ज्ञान, चातुर्य, संघटना अशा सद्गुणांचे बाळकडू दिले. त्याचप्रमाणे सर्वांना समान न्याय देणे, स्त्रियांचा आदर करणे, अपराध करणाऱ्यास कठोर शिक्षा देणे अशा अनेक गोष्टींची शिक्षण त्यांनी शिवाजींना दिली. शिवाय जेव्हा मोठ्या मोहिमांमध्ये तेव्हा जिजाऊ स्वतः राज्य काभारवर लक्ष देत असत. त्यांनी शिवाजींना वेळेवेळी मार्गदर्शन केले. आई ही जगातील सर्वात मोठी गुरू आणि योद्धा असते. याचे मूर्तीमंत उदाहरण म्हणजे राष्ट्रमाता, विरमाता, राजमाता मोंसाहेब जिजाऊ

होय. राष्ट्रमाता जिजाऊंच्या कानावर महान वारकरी संत जगद्गुरू तुकाराम महाराज यांचे नाव आलेले होते. उभयतः मिळताच त्या स्वतः शिवाजी, सईबाई, सोयराबाई, व्यंकोजी व निवडक लोकांना घेऊन महाराजांच्या कीर्तनास जात असत. महाराजांचे घणाघाती कीर्तन समाजास परिवर्तनाकडे नेत असे. त्यांनी लोकांच्या मनात विचार जागे केले तसेच लोकांना दया, क्षमा, शांती यांची शिक्षण देऊन समतेचा उपदेश करत असत. त्यामुळे हा सारा परिसर वैदिक परंपरा बुगारून वारकरी धर्म विचारांचा झाला होता.

जिजाऊंनी शिवायास वारकरी धर्माची परंपरा सांगितली. संत नामदेव महाराजांनी सुरु केलेली वारकऱ्यांची चळवळ देशभर पोहोचली. एका कीर्तनात स्वतः तुकाराम महाराजांनी शिवाजी राजास उद्देशून अनेक अभंगांची रचना केली. शिव तुझे नाव ठेवली यंत्रि छत्रपती सूत्र विश्वाचे. वयाच्या केवळ बाराव्याच वर्षी संत तुकाराम महाराजांनी शिवायास छत्रपती ही पदवी दिली. ह्या छत्रपतीचे स्वाज्य म्हणजे जगातील पहिले लोकशाही राज्य होय.

तुकाराम महाराजांच्या कीर्तनातून गावोगावचे मावळे पैतून उठायचे. त्यांचे वारकऱ्यांचे धारकरी बनून शिवाजीराजांच्या सैन्यात दाखल होत असत. तथापि, महान वारकरी संत जगद्गुरू संत तुकाराम महाराज व राष्ट्रमाता जिजामाता यांनी शिवायावर अतिशय उत्तम संस्कार केले. ते दोघे शिवाजी महाराजांचे गुरू आहेत. शिवायांचे चडील शहाजी राजे महाराज यांनी शिवायांना वयाच्या अवघ्या बाराव्या वर्षीच दिलेली शिवायामुद्रा स्पष्टपणे विश्ववर्दिता असा उल्लेख करते. अर्थात शहाजी राजांनी शिवायांची स्वतंत्र राजमुद्रा तयार केली होती. ती मुद्रा अशी -

प्रतिपच्चंद्रलेखे वरिधंणुर्विश्ववर्दिता
शाहासुतीः शिवस्यैषा मुद्रा भद्राय राजते
प्रतिपदेच्या चंद्रकलेप्रमाणे वाढत जाणारी आणि साक्षात् विश्वाला वंघ होणारी अशी शहाजीराजांचा पुत्र शिवाजीराजे यांची राजमुद्रा लोकांच्या कल्याणासाठी आहे असे सांगणारी राजमुद्रा म्हणजे स्वराज्याच्या स्थापनेचा

संकेतच होता. त्या काळात राजमुद्रा बहुधा फार्सी भाषेत कोरलेल्या असत, पण शिवायांची मुद्रा संस्कृत भाषेत होती. विश्वबंधुता, विश्वशांती, विश्वसौख्य, विश्वभारत, विश्व विकास अशी

उदात्त भावना मनी ठेवूनच स्वराज्याची बांधणी केलेली होती. त्यामुळेच आजही जगातील लोकशाहीवादी स्वतंत्र राष्ट्र आपल्या शासनास अभिमानाने शिवशाहीचे शासन म्हणतात. आजही छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या उंचीचे व्यक्तीमत्त्व जागतिक इतिहासामध्ये सापडत नाही.

राष्ट्रप्रेम, राष्ट्रभिमन व राष्ट्रभक्ती याचे सर्वोच्च नाव म्हणजे शिवाजी महाराज हिंदू त्याकाळी हिंदू मुस्लिमांविरुद्ध, मुस्लीम हिंदू विरुद्ध लढत होते. अनेक मराठा सरदार मुस्लिमांच्या पदवी होते. त्यांच्यात होणाऱ्या लढाया जातीसाठी माती खावी अशा नव्हत्या, तर त्या सत्तेसाठी लढायला होत्या. शिवाजी महाराजांचा मोगल, आदिलशाहा यांच्या विरुद्ध राजकीय लढा होता. तो धर्मिक लढा नव्हता. काही इतिहासकारांनी त्यांचा जीवनकाळ म्हणजे सतत मुस्लिमांशी संघर्ष रांगवला मात्र त्यामध्ये शिवाजी महाराजांनी धर्मनिरपेक्ष राज्य निर्माण केले. त्यांनी कायद्याचे अधिराज्य स्थापन करून रयतेच्या सर्वांगीण हितासाठी आपले संपूर्ण आयुष्य झिजवले.

छत्रपती शिवाजी महाराजांचे विचार हे विज्ञाननिष्ठ, स्त्री-पुरुष समतेला पूरक आणि महत्त्वाचे म्हणजे सामान्यतातल्या सामान्य माणसांच्या कल्याणासाठी होते.

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी रयतेचे राज्य स्थापन केले. गुणग्राहता व माणसाची अचूक पारख करणे हे शिवाजी महाराजांच्या अंगी असलेले महत्त्वाचे गुण होते. त्यांनी फक्त कर्तबगार व निष्ठेला वाव दिला. त्यामुळे त्यांनी कुणालाही वंशपरंपरागत नोकऱ्या दिल्या नाहीत. सर्व जाती-जमातीच्या लोकांना शिवाजी महाराजांनी स्वराज्य निर्मितीच्या उदात्त कार्याला जोडले व सामान्य जनांना त्यागाची शिकवण दिली. त्यासाठी स्वधर्म व स्वराष्ट्राव्हलच्या कल्पना सर्व सामान्यांपर्यंत नेल्या. जीवा महाल, येसाजी कंक, प्रतापराव गुजर, हंबीराव मोहिते, नेताजी पालकर, शिवाजी कावजी, तानाजी मालुसरे, बाजीप्रभू देशपांडे, बहिर्जी नाईक, काजी हैदर, दौलतखान, नूरुगं, सिद्दी मिर्झा, मदरी मेहेतार, फिरोजी नरसाळे, येलाजी मंग, रायणा महार असे अनेक त्यागी माणसे सामान्य कुटुंबातील होते.

छत्रपती शिवाजी महाराजांची प्रत्येक राजकीय खेळी ही प्रजेच्या कल्याणासाठी करतांना बऱ्याचदा शिवायांना मानहानिकारक प्रसंगांना वा तडजोडींना समोर जावे लागले. स्वराज्याचे म्हणजेच रयतेसाठीचे मोठे स्वप्न सत्यत आणण्याकरीता त्यांनी मिर्झा राजे जयसिंगा सोबत १३ जून १६६५ मध्ये पुरंदरचा तह केला. हा तह करतांना बरेच किल्ले सोडवे लागले, तसेच वार्षिक शुल्क देण्याची तयारी दाखवावी लागली. हा तह करण्यामागे रयतेचे दुरगामी कल्याण शिवायांच्या नजरेसमोर होते. इथे शिवाजी महाराजांनी अन्य समकालीन राजपूत वा अन्य राजांसारखा आततायीपणा वा अस्वतंत्र स्वाभिमान न वापरता मिर्झा राजांना तहाच्या अनेक चर्चांमध्ये अडकवत स्वतःच्या रयतेचे अधिकधिक भले साधले. राजांनी रयतेच्या भल्यासाठी जे राजकारण केले ते पूर्णपणे सामाजिक मान ठेवून केलेले होते या तहामध्ये सुद्धा राजाने विजय मिळविला होता.

शिवाजी महाराजांचे आपल्या देशावर फार

प्रेम होते आणि मानवी सद्गुणांचे तर ते साक्षात प्रतीक होते. छत्रपती शिवाजी महाराजांना खऱ्या अर्थाने जर कोणी महाराष्ट्रात दाखवून दिले असते, तर ते राष्ट्रपिता महात्मा ज्योतीबा फुले यांनी. छत्रपती शिवायांना इतके दुर्लक्षित व उपेक्षित केले होते की, त्यांची रायगडखरील समाधी कुठे आहे, हे कुणालाच माहीत नव्हते. त्यासाठी महात्मा ज्योतिराव फुले यांनी त्यांच्या समाधीचा शोध घेतला. त्या समाधीच्या आसपासची जागा स्वच्छ केली आणि त्या समाधी स्थळाला फुले वाहिली. अभिवादन केले. त्यांची जयंती त्यांनीच सर्वप्रथम सुरु केली. त्यांच्या जीवनावर प्रदीर्घ असा पावाडा रचून शिवजयंती उत्सव साजरा केला आणि इतिहासाचे उत्खनन केले. छत्रपती शिवाजी महाराजांना कुळवाडी भूषण म्हणून शेतकरी समाजाचा हितचिंतक आणि संरक्षक या रूपात पुढे आणले. तैव्हापासून आपण सर्वजन मोठ्या उत्साहाने छत्रपती शिवाजी महाराजांची जयंती साजरी करतो. छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी क्षणभरही विश्वांनी न घेता जनहिताची काळजी घेतली. अखंड खटपटीत असताना महाराज आजारी झाले. ताप येत होता, उपचार झाले; पण इलाज न चालता चैत्र शुद्ध पौर्णिमा दिनांक ३ एप्रिल १६८० मध्ये हा सूर्य मावळला. केवळ त्यांच्या मूर्तीला हार घालून त्यांच्यावर लेख, कथा, कविता लिहून, चित्रपट काढून आपण छत्रपती शिवाजी महाराजांचे खरे अनुयायी होवू शकत नाही. आज छत्रपती शिवाजी महाराजांचा विचार मूर्तीला हार घालून चालणार नाही तर प्रत्येकाने त्यांचे विचार आत्मसात करून आपल्या जीवनात वाटचाल केली पाहिजे तरच खरे त्यांना अभिवादन ठेवेल.

शिवायांचे आठवावे रूप ।
शिवायांचा आठवावा प्रताप ।
शिवायांचा आठवावा साक्षेप भूमंडळी ।।
रयतेचे जाणते राजे छत्रपती शिवाजी महाराज यांचा आज स्मृतीदिन. त्यानिमित्त त्यांना कोटी कोटी प्रणाम.

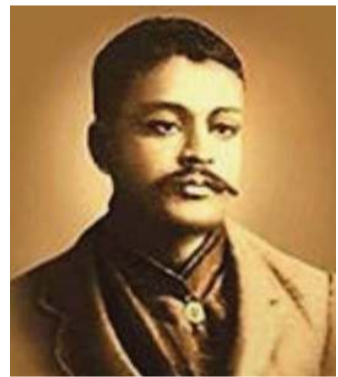
-विकास यशवंत कांबळे

हाळदा, ता. कंधार, जि. नांदेड
मो. ९०९६८०४४३४

स्वातंत्र्यलढ्यातील बौद्धिक नेतृत्व सचिन्द्रनाथ सान्याल

आध्यात्मिक व ऐतिहासिक वारसा असणाऱ्या काशी विश्वनाथाच्या वाराणशी (काशी) शहरात ३ फेब्रुवारी १८९३ ला जन्माला आला एक भारत-मातेचा विरूप सचिन्द्रनाथ सान्याल. या विरुपाचे मातापिता होण्याचे परंभाय मिळाले वारीनीदेवी व हरिनाथ सान्याल या जोडप्याला. रवींद्रनाथ, जितेंद्रनाथ व युषुंदेवनाथ हे सचिन्द्रनाथाचे तीन भाऊ. आपल्या सर्व अपत्यांना हरिनाथांनी बंगालची क्रांतिकारी संस्था अनुशीलन समितीच्या कार्यात सक्रिय सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित केले. मुलांचा आपल्या हाताने रस्ता काटेरी बनविणाऱ्या जोडीदाराला एका शब्दाने ही विरोध न करणाऱ्या धर्मपत्नी वासिनीदेवी ह्या एका अर्थाने भारतामातेच्या कुशीतून जन्म घेणाऱ्या वीरकन्याच होत्या. असे म्हणावे लागेल. अनुशीलन समितीत सक्रिय सहभागी झाल्या-मुळे आपल्या पोटेच्या गोळ्यांना काय भोवावे लागणार आणि त्याचा शेवट काय होणार? हे ते मातापिता जाणून नव्हते का? अर्थात याचे उत्तर होय असेच आहे.

हरिनाथ सान्यालानी आपल्या मुलांना दिलेल्या प्रेरणेचे परिणाम दिसायला लागले. सर्वांत थोरला मुलगा रवींद्रनाथ याला वाराणशी येथील ब्रिटिशविरोधी कटात सहभागी असल्या-मुळे नजरकैद करण्यात आले, तर सर्वांत धाकटा भुषुंदेवनाथांना कोकोरी कटात सहभागी असल्यामुळे पाच वर्षांची सक्तमजुरी झाली. जितेंद्रनाथ १९२९ च्या लाहोर षडयंत्र कटात भगतसिंग व साथीदारांच्या सोबत होते.

त्यामुळे त्यांच्या वाट्याला आपल्या भावापेक्षा वेगळे काय येणार?

सचिन्द्रनाथांच्या तारुण्यसुलभ अवस्थेचा प्रारंभ असाच संघर्षमय झाला. १९०५ ला बंगाल विभाजनानंतर ब्रिटिश साम्राज्यशाही विरोधात उगवत्या पिढीला राष्ट्रवादी शिक्षणाची प्रेरणा देऊन स्वातंत्र्यसंग्रामासाठी त्यांच्या रोमारोमांत अंगार फुलविण्याचे कार्य अत्यंत निष्ठेने करीत होते सचिन्द्रनाथ. त्यांच्या संपूर्ण परिवारावरच त्यांच्या निवाडान कार्याचा खूप सखोल परिणाम झाला. साम्राज्यवादच्या विरोधात पूर्ण सान्याल परिवार अत्यंत खंबीरपणे उभा होता. त्यांचा राष्ट्रीय विच-रधारेतील दृढनिश्चय धृष्टतात्याला लाजविणारा होता. आपले वैयक्तिक कौटुंबिक नुकसान किती होत आहे किंवा होणार आहे? यासंबंधी विचार करण्यासाठी त्यांना वेळ होता कुठे? किंबहुना त्यांची त्यांना गरजच वाटत नव्हती. सचिन्द्रनाथ पितृवृत्राला १९०८ मध्ये पारखे झाले. तेंव्हा त्यांचे वय अवघे पंधरा वर्षांचे होते. त्या अवस्थेही भारतमाता

मुक्तीसाठी ते कटिबद्ध होते. हरिनाथांनी दाखविलेल्या मार्गावरून ही हीची लेकरी चालत राहिली. त्यांना काळ्या पाण्याची शिक्षा झाल्यावर 'बंदी जीवन' या ग्रंथाला अक्षरबद्ध करण्यासाठी त्यांची लेखणी सरसावली. भारतमाता मुक्तीसाठी त्यांच्याप्रमाणेच समर्पणाची भावना ठेवणाऱ्या असंख्य क्रांतिकारकांच्या वेदनेचा तो हुंकार होता. त्याला आकार देण्याचे कार्य त्यांनी केले.

२१ फेब्रुवारी १९१५ ला गुप्त हल्ला करण्याचे निश्चित करण्यात आले. योजना अयशस्वी झाल्यामुळे सर्वत्र धरपकड व क्रांतिकारकांना फासावर लटकविण्यात गौरी यंत्रणा यशस्वी झाली. नवीन योज-नेचा शोध घेणे सुरु झाले. स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी काही ठोस योजना आखता यावी यासाठी रासबिहारींनी जपान प्रयाण केले. १२ मे १९१५ ला कलकत्ता बंदरात सान्याल व पिरजाबाबूंनी रासबिहारींना सोडले. तीन महिन्यांनंतर लाहोर व बनारस षडयंत्रांतर्गत केस चालवून सान्याला ना काळ्या पाण्याची शिक्षा देण्यात आली. १९२१ मध्ये नागपूर काँग्रेसने राजबंद याच्या सुटकेसाठी केलेले प्रयत्न फलदायी ठरले. क्रांतिकारकांच्या गांधीजींच्यासत्याग्रह आंदोलनसमयी एकवर्षभर आपले कार्य स्थगित ठेवण्याचे वचन दिले होते. अहिंसेच्या मार्गाने स्वातंत्र्य मिळत असेल तर ते क्रांतिकारकांनाही हवे हो-ते, पण चौरी चौरा आंदोलनाची सर्व व्यथा पाहिल्यावर पुन्हा सशस्त्र क्रांतिकारी संघटन मजबूत केल्याशिवाय ब्रिटिश साम्राज्यशाही बुकणार नाही, याची खात्री त्यांना पटली. १९२३ च्या प्रारंभी त्यांना वाढपिंडीपासून

दानापूरपर्यंत सशस्त्र क्रांतीदलाचे २५ केंद्र स्थापन करण्यात आले. त्या दरम्यान लाहोर येथील टिळक विद्यालयगत भगतसिंग, जतींद्रनाथ व अन्य क्रांतिकारकांसोबत त्यांचा संपर्क झाला. त्यांना आपल्या दलात सान्यालानी सहभागी करून घेतले. त्यानंतर काही काळावधीतच आपल्या दलाचे नाव हिंदुस्थान रिपब्लिक असोसिएशन असे ठेवून, त्याची स्थापना करून, त्याची घटना तयार करण्यात आली. घटनेचा उघडा सुसंगठित आणि सशस्त्र क्रांतीद्वारा भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देणे व भारतीय लोकतंत्राची स्थापना करणे. यात प्रत्यक्ष कार्य आणि गुप्त संघटन दोन्हीही अपेक्षित होते. तरुणांनी मने प्रज्वलित करण्यासाठी क्रांतिकारी साहित्यनिर्मिती सर्वांना महत्त्वाची वाटत होती. प्रजातंत्राची मांडणी करीत असताना समाज-वादी व्यवस्थेची स्थापना महत्त्वाची वाटत होती. घटनेतील शब्दात या प्रजातंत्रसंघात साम्राज्यशाहीचा अंत केला जाईल. या व्यवस्थेत कुणीही धनिक, सत्ताधारी दुबळ्यांचे शोषण करू शकणार नाही. विदेशात असणाऱ्या भारतीय क्रांतिकारकांसोबत घनिष्ट संबंध ठेवणे हा या कार्यक्रमाचा अत्यावश्यक भाग होता. 'दि रिवोलुशनरी' नावाचा एक संपूर्ण बदल करणारा क्रांतिकारी जाहीरनामा तयार करून पंजाबापासून बर्मापर्यंत वाटण्यात आला. त्याचे प्रकाशन व लेखक सचिन्द्रनाथ असल्या-मुळे त्यांना त्वरित अटक करण्यात आली. बांकुडा येथे त्यांच्यावर न्यायालयीन केस चालवून राजद्रोहाच्या आरोपाखाली दोन वर्षांची सक्तमजुरीची शिक्षा त्यांना देण्यात आली.

तुंगगत असतानाच अतिशय कर्तव्यदक्ष ब्रिटिश सरकारने ते कोकोरी कटात सहभागी असल्यामुळे आन्ध्रम कारावासाची शिक्षा सुनावली. १९३७ मध्ये सलूक प्रदेशात कंग्रास मंत्री मंडळाची स्थापना झाल्यावर अन्य क्रांतिकारका-सोबत त्यांची सुटका झाली. सुटकेनंतर काशीत त्यांनी रिपब्लिक असोसिएशन असे ठेवून, त्याची स्थापना करून, त्याची घटना तयार करण्यात आली. घटनेचा उघडा सुसंगठित आणि सशस्त्र क्रांतीद्वारा भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देणे व भारतीय लोकतंत्राची स्थापना करणे. यात प्रत्यक्ष कार्य आणि गुप्त संघटन दोन्हीही अपेक्षित होते. तरुणांनी मने प्रज्वलित करण्यासाठी क्रांतिकारी साहित्यनिर्मिती सर्वांना महत्त्वाची वाटत होती. प्रजातंत्राची मांडणी करीत असताना समाज-वादी व्यवस्थेची स्थापना महत्त्वाची वाटत होती. घटनेतील शब्दात या प्रजातंत्रसंघात साम्राज्यशाहीचा अंत केला जाईल. या व्यवस्थेत कुणीही धनिक, सत्ताधारी दुबळ्यांचे शोषण करू शकणार नाही. विदेशात असणाऱ्या भारतीय क्रांतिकारकांसोबत घनिष्ट संबंध ठेवणे हा या कार्यक्रमाचा अत्यावश्यक भाग होता. 'दि रिवोलुशनरी' नावाचा एक संपूर्ण बदल करणारा क्रांतिकारी जाहीरनामा तयार करून पंजाबापासून बर्मापर्यंत वाटण्यात आला. त्याचे प्रकाशन व लेखक सचिन्द्रनाथ असल्या-मुळे त्यांना त्वरित अटक करण्यात आली. बांकुडा येथे त्यांच्यावर न्यायालयीन केस चालवून राजद्रोहाच्या आरोपाखाली दोन वर्षांची सक्तमजुरीची शिक्षा त्यांना देण्यात आली.

-प्रा. वसंत गिरी

मेहरक, जि. बुलडाणा
मो. ९०९१२२९२३२

मुलांच्या सोशल मीडिया वापरावर बंदी घाला

सोशल मीडिया हा आज परवलीचा शब्द झाला आहे. आजचे युवाक सोशल मीडियाचे युग आहे असे म्हटल्यास वागणे ठणपण नाही. कारण आज सोशल मीडिया ही जीवनावश्यक गरज बनली आहे. लहानांपासून थोड्यापैकी सर्वजण सोशल मीडियावर सक्रिय आहेत. आज प्रत्येकाच्या हातात स्मार्ट फोन आहे आणि या स्मार्ट फोन मध्ये व्हॉट्सअप, फेसबुक, ट्विटर, इंस्टाग्राम, शेअर चाट, सॅम चाट, यु ट्यूब अशा अनेक सोशल मीडियावर साईट आहेत. या सोशल मीडिया साईटवर सतत सक्रिय राहून आपण किती सोशल आहोत हे दाखवण्यासाठी जो तो धडपडत असतो. विशेषतः किशोवयीन आणि तरुण मुलांमध्ये या सोशल मीडिया साईटची भलतीच भुरळ आहे.

आजची युवा पिढी आपला सर्वाधिक वेळ सोशल मीडियावरच व्यतीत करते. एक संश्लेषणापासून आपल्या देशातील मुले दरोडे सरसावी पाच तास सोशल मीडियावर व्यतीत करतात. याचाच अर्थ आपली मुले सोशल मीडियाच्या आहारी गेली आहेत. ही मुले दिवसभर उपाशी राहू शकतील पण सोशल मीडिया पासून दूर राहू शकणार नाही. विशेष म्हणजे केवळ तरुण मुलेच नाही तर शाळकरी मुले देखील सोशल मीडियाच्या आहारी गेली

आहेत. तंत्रज्ञानाचे जितके फायदे आहेत तितकेच तोटेही आहेत. तंत्रज्ञानांनी अनेकवेळा इशारा देऊनही त्यांचा वापर कमी झालेला नाही उलट वाढतच चालला आहे. सोशल मीडियामुळे तर त्यांच्या वापर उच्चकी पातळीवर पोहचला आहे. त्याचे दुष्परिणामही समोर येत आहेत. सोशल मीडियाचा अती वापरमुळे मुलांच्या मानसिक आरोग्यावर परिणाम होत आहे. सोशल मीडियामुळे मुले हिंसक बनू लागले आहेत. सोशल मीडियामुळे मुलांमधील तणाव वाढला आहे. मुलांना डोळ्यांच्या तक्रारी जाणवू लागल्या आहेत अनेक मुलांना लहान वयातच चष्मा लागल आहे. सोशल मीडियामुळे मुले

होऊ लागली आहे. भारत सरकारने अजून तरी शाळकरी मुलांच्या सोशल मीडिया वापरावर बंदी आली नसली तरी कर्नाटक सरकारने मात्र या संदर्भात सकारात्मक पाऊल टाकत १६ वर्षांखालील मुलांच्या सोशल मीडिया वापरावर बंदीचा प्रस्ताव मांडला आहे. लहान मुले सोशल मीडियाच्या आहारी जाऊ नयेत, तसेच लहान मुलांची ऑनलाईन सुरक्षा आणि वाढत्या स्क्रीन टाईम पासून मुलांना वाचवण्यासाठी कर्नाटक सरकारने हा निर्णय घेतला आहे. अशाप्रकारे बंदीचा प्रस्ताव आणणारे कर्नाटक हे देशातील पहिले राज्य बनले आहे.

कर्नाटक सरकारचे याबाबत जितके कौतुक करावे तितके कमी आहे. कर्नाटक सरकारचा हा अनुकरणीय आहे. कर्नाटक सरकारच्या या निर्णयाचे आंध्रप्रदेश आणि गोवा सरकारनेही अनुकरण करण्याचे ठरवले असून हे राज्यही लवकरच लहान मुलांच्या सोशल मीडिया वा-परवर बंदी घालणार आहेत. आपल्या देशात लहान मुलांच्या सोशल मीडिया वापरावर बंदी घालण्यासंदर्भात आता पावले उचलली जात आहेत मात्र जगातील अनेक देशात याबाधीच लहान मुलांच्या सोशल मीडिया वापरावर बंदी घातली गेली आहे. दोन वर्षांपूर्वी अमेरिकेतील फ्लोरिडा प्रांतात शाळकरी मुलांच्या सोशल

मीडिया वापरावर बंदी घातली. त्यांनी तसा कायदाच केला आहे. फ्लोरिडा प्रांताचे गव्हर्नर बॅन डी सेंटिस यांनी तसा कायदाच मंजूर करून घेतला.

ऑस्ट्रेलियातही १६ वर्षांखालील मुलांना सोशल मीडियाचा वापर करण्यास बंदी घातली आहे. आता भारतातही त्या संदर्भात पावले उचलली जात आहे ही सकारात्मक बाब आहे मात्र प्रत्येक राज्यसरकारने आपल्या राज्यसुता असा निर्णय घेण्याऐवजी जर केंद्र सरकारनेच संसदेत तसा कायदा केला तर तो संपूर्ण देशात एकाच वेळी ही बंदी लागू होईल. त्यामुळे केंद्र सरकारलाच विनंती आहे की त्यांनी संसदेत तसा कायदा करावा अर्थात कायद्यानेच मुलांचे सोशल मीडियाचे बंदी घालणे. कायद्यासोबत मुलांचे प्रबोधन केले, मुलांना सोशल मीडियाचे दुष्परिणाम समजावून सांगितले त्यासाठी शाळेत चर्चा सत्र आयोजित केली तर मुलांचे सोशल मीडियाचे बंदी घालणे सोपेच जाईल. कायद्याने असत की प्रबोधनाने मुलांचे सोशल मीडियाचे बंदी घालणे सोपेच जाईल.

-श्याम ठाणेदार

दौंड, जि. पुणे
मो. ९९२२५४६२९५

सिडको क्षेत्रीय कार्यालयांतर्गत मालमत्ता धारकांकडून ११ कोटी १५ लक्ष वसुली

नवीन नांदेड (प्रतिनिधी)

नांदेड वाघाळा शहर महानगरपालिका सिडको क्षेत्रीय कार्यालयाने १ एप्रिल २५ ते ३१ मार्च २६ अखेर १२७१२ मालमत्ताधारकांकडून ११ कोटी १५ लक्ष ५९ हजार ७९८ रूपये वसुली केली आहे. शेवटच्या दिवशी ३१ मार्च रोजी जवळपास ३८५ मालमत्ताधारकांकडून मालमत्ता कर व पाणीपट्टीपोटी जवळपास ६४ लक्ष रूपये वसुली केली आहे. मनपाच्या सहा क्षेत्रीय कार्यालयांत सिडको क्षेत्रीय कार्यालय वसुलीमध्ये तिसऱ्या क्रमांकावर आले आहे. नांदेड वाघाळा शहर महानगरपालिकेचे आयुक्त डॉ. महेशकुमार डोईफोडे, अतिरिक्त आयुक्त गिरीश कदम, निलेश सुकेवार, उपायुक्त अजितपाल-सिंधुसंधू, सहायक आयुक्तमनीषा नरसाळे यांच्या आदेशानुसार सिडको क्षेत्रीय कार्यालयाचे सहायक आयुक्त डॉ. मिर्झा बेग

यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यालय अधीक्षक विलास गजभारे, कर निरीक्षक संजय नागापूरकर, वसंत कल्याणकर, सादुल्ला खान, नारायण आठवले, वसुली लिपीक मारोती सारंग, मालू एमफळे, प्रकाश दर्शन, नथुराम चवरे, विवेकानंद लोखंडे, अमोल पाईकराव, उत्तम जोधळे, रविंद्र पवळे, राहुल पाईकराव, रमेश यशवंतकर, दीपक जोधळे यांनी प्रभाग क्रमांक १९ व २० मधील मालमत्ताधारकांकडे

मालमत्ता कर व पाणी पट्टी करापोटी मागणी केली तर क्षेत्रीय कार्यालय अंतर्गत असलेल्या थकबाकीदार यांच्याकडे जमी पथकाने संबंधित थकबाकीदार यांच्याकडे असलेल्या मालमत्ता करापोटी संबंधित थकबाकीदाराचा मालमत्ता, पाणीपट्टी पोटी नळ, मलनिःसारण लाईन खंडित केली होती, तर अनेक मालमत्ताधारकांना मालमत्ता कर भरण्यासाठी स्वतः सहाय्यक आयुक्त डॉ. मिर्झा

बेग व पथकाने भेटी दिल्या, तर उपायुक्त अजितपालसिंधु संधू यांनी सिडको क्षेत्रीय कार्यालय येथे कर निरीक्षक व वसुली लिपीक यांची बैठक घेऊन मालमत्ता कराबाबत मार्गदर्शन केले.

१ एप्रिल २५ ते ३१ मार्च २६ अखेर १२७१२ मालमत्ता-धारकांकडून ११ कोटी १५ लक्ष ५९ हजार ७९८ रूपये वसुली करण्यात आली आहे. ३१ मार्च २६ रोजी जवळपास ३८४ मालमत्ताधारकांनी मालमत्ता करापोटी ५५ लक्ष ५५ हजार ४९३ रूपये व पाणी पट्टीपोटी ९ लक्ष ७६ हजार रूपये वसुली केली असून, सहा क्षेत्रीय कार्यालयांत सिडको क्षेत्रीय कार्यालय वसुलीमध्ये तीन नंबरवर आले आहे. आयुक्त डॉ. महेशकुमार डोईफोडे व वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी सिडको अधिकारी व कर्मचारी यांचे अभिनंदन केले आहे.

सहकारी संस्थांसाठी चौकशी प्राधिकृत अधिकारी नामतालिका; अर्ज करण्याचे आवाहन

नांदेड (प्रतिनिधी) - महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० च्या कलम ८३ व ८८ अन्वये सहकारी संस्थांच्या चौकशीसाठी प्राधिकृत अधिकारी यांची नामतालिका तयार करण्यात येत आहे. यासाठी सहकारी खात्यातून निवृत्त झालेले (वय ७० वर्षे पूर्ण न झालेले) अधिकारी, निवृत्त न्यायाधीश, वकील तसेच सनदी लेखापाल यांच्याकडून अर्ज मागविण्यात येत आहेत.

अर्जाचे विहित नमुने विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, लातूर विभाग, मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, दुसरा मजला, लातूर येथे तसेच जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, लातूर/धाराशिव/बीड/नांदेड व संबंधित जिल्हातील सर्व उपनिबंधक व सहायक निबंधक सहकारी संस्था कार्यालयांमध्ये उपलब्ध आहेत.

हे अर्ज १ एप्रिल ते ३० एप्रिल २०२६ या कालावधीत कार्यालयीन वेळेत प्राप्त होऊ शकतात. संबंधित पात्र व्यक्तींनी परिपूर्ण अर्ज आवश्यक कागदपत्रांसह विहित मुदतीत संबंधित कार्यालयात सादर करावेत. याबाबतची सविस्तर सूचना संबंधित कार्यालयांच्या सूचनाफलकावर प्रसिद्ध करण्यात आली आहे, असे आवाहन प्रवीण फडणवीस, विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, लातूर यांनी केले आहे.

किन्नवट तालुक्यातील थारा येथे 'महारेशीम अभियान' नोंदणीचा शुभारंभ

शेतकऱ्यांनी मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे -जेनीत चंद्रा दोन्तुला

नांदेड (प्रतिनिधी) -

किन्नवट तालुक्यातील थारा येथे 'महारेशीम अभियान' नोंदणीचा शुभारंभ सहायक जिल्हाधिकारी जेनीत चंद्रा दोन्तुला यांच्या हस्ते करण्यात आला. यावेळी शेतकऱ्यांनी मोठ्या संख्येने रेशीम शेतीसाठी नोंदणी करून सहभाग घ्यावा, असे आवाहन त्यांनी केले.

यावेळी बोलताना त्यांनी सांगितले की, शेतकऱ्यांनी केवळ पारंपरिक शेतीवर न थांबता वखोद्योगाशी जोडले जाणे आवश्यक आहे. शेतीत उद्योगाचा समावेश करून शेतकऱ्यांना उद्योजक बनविणे हे शासनाचे धोरण असून, रेशीम उद्योग हा त्यासाठी अत्यंत फायदेशीर पर्याय आहे.

कार्यक्रमास जिल्हा रेशीम अधिकारी अशोक वडवळे, तालुका कृषी अधिकारी चंद्रकांत निमोड, क्षेत्र सहायक रेशीम कांचन जाधव, सहायक संचालक प्रवीण भुरके, प्रगतशील शेतकरी कपील सोनटके तसेच संबंधित विभागाचे अधिकारी व शेतकरी

मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. सहायक जिल्हाधिकारी जेनीत चंद्रा दोन्तुला पुढे म्हणाले की, या अभियानाला शेतकऱ्यांचा चांगला प्रतिसाद मिळाल्यास शासनस्तरावर अधिक निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येतील. वैयक्तिक स्तरावरही शेतकरी या योजनेचा लाभ घेऊ शकतात व आवश्यक त्या अनुदानासाठी सर्वतोपरी मदत केली जाईल.

जिल्हा रेशीम अधिकारी अशोक वडवळे यांनी सांगितले की, पोकरा, मनरंगा व 'सिल्क समग्र' योजनेअंतर्गत शेतकऱ्यांना प्रति एकर चार लाख रुपयांपर्यंत अनुदान उपलब्ध आहे.

समूहाच्या माध्यमातून रेशीम शेती केल्यास अधिक फायदा होऊन बाजारपेठेतील स्थिर उत्पन्न मिळू शकते.

शेतकऱ्यांनी ५ एप्रिल २०२६ पर्यंत संबंधित अधिकाऱ्यांकडे नोंदणी करावी. उत्पन्नवाढ व नव्यप्राण्यांमुळे होणाऱ्या अडचणी दूर करण्यासाठी उपाययोजना करण्यात येणार असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले. रेशीम शेतीसाठी लागणारी सर्वतोपरी मदत रेशीम संचालनालयामार्फत करण्यात येणार आहे. तालुका कृषी अधिकारी चंद्रकांत निमोड यांनी कृषी विभागाच्या विविध योजना व अनुदानाबाबत माहिती दिली.

विविध कृषी पुरस्कारांसाठी अर्ज करण्यास मुदतवाढ

नांदेड (प्रतिनिधी) -

राज्य शासनाने दत्त कृषीक्षेत्रात संघटनात्मक कार्य करणाऱ्या व्यक्ती, गट/संस्थेला पुरस्कार देण्यात येतो. उल्लेखनीय/अतिउल्लेखनीय कार्य करणारे तसेच राख्यला, जिल्ह्याला दिशादर्शन करणारे शेतकरी, व्यक्ती, संस्था, गट यांना पुरस्कार प्रदान करण्यात येतो. विविध कृषी पुरस्कारासाठी जिल्हास्तर समितीकडे अर्ज सादर करण्यास बुधवार, दि. १५ एप्रिल २०२६ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली आहे. आयुक्त कृषी यांनी इच्छुक शेतकरी, व्यक्ती, संस्था, गट यांना स २०२५ पासूनचे विविध कृषी पुरस्कार बाबतचे अर्ज ऑनलाईन संगणक प्रणालीद्वारे सादर करणेबाबत आवाहन केले आहे.

इच्छुक शेतकऱ्यांनी तत्काळ आपला अर्ज ऑनलाईन संगणक प्रणालीद्वारे सादर करावा. अधिक माहितीसाठी उपविभागीय कृषी अधिकारी व तालुका कृषी अधिकारी

यांच्या कार्यालयाशी संपर्क साधावा, असे आवाहन जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी दत्तकुमार कळसाईत यांनी केले आहे.

शेतकऱ्यांना पुरस्कारासाठी आवश्यक असलेला जिल्हा पोलीस अधीक्षक यांचेकडील चारित्र्यपडताळणी दाखला प्राप्त करून घेण्यास १५-२० दिवसांचा कालावधी आवश्यक आहे. त्याबाबत नेटवर्क, तांत्रिक अडचणीमुळे शेतकऱ्यांना विहित मुदतीत अर्ज सादर करण्यास अडचण येत आहे. मार्च महिन्यात आर्थिक वर्षाच्या अनुषंगाने कामकाज असल्याने क्षेत्रीय यंत्रणांना प्रत्यक्ष पडताळणीसाठी देखील कालावधी आवश्यक आहे. त्यामुळे शेतकरी व क्षेत्रीय स्तरावरून दूरध्वनीद्वारे सदरची मुदत वाढवून मिळण्याबाबत विनंती करण्यात आली होती. त्याअनुषंगाने स २०२५ करिता विविध कृषी पुरस्कार सादर करण्यासाठी सुधारीत नियोजन पुढीलप्रमाणे करण्यात

आले आहे.

अर्जदारांना ऑनलाईन अर्ज भरणे, सहाय्यक कृषी अधिकारी यांनी अर्जदारांच्या ऑनलाईन अर्जांची छाननी करून, समक्ष भेट देऊन अनुषंगीक बाबींच्या पूर्ततेची कार्यवाही करून तालुका कृषी अधिकारी यांचेकडे अर्ज सादर करणे. तालुका कृषी अधिकारी यांनी अर्जदारांचा ऑनलाईन अर्ज छाननी, समक्ष भेट, सहाय्यक कृषी अधिकारी यांचे अभिप्राय यांची प्रत्यक्ष पडताळणी करून जिल्हास्तर समितीकडे अर्ज सादर करण्याचा कालावधी आता बुधवार १५ एप्रिल २०२६ पर्यंत राहिल.

जिल्हास्तर समितीने प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करून, समक्ष भेट देऊन उल्लेखनीय कार्याबाबतच्या स्वयंसेवक अभिप्रायासह शिफारशीसह अर्ज विभागस्तरीय समितीकडे सादर करण्याची मुदत गुरूवार ३० एप्रिल २०२६ असेल.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठातील भूशास्त्र संकुलाच्या विद्यार्थ्यांची भयारी

नांदेड (प्रतिनिधी) -

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या भूशास्त्र संकुलाने शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये उल्लेखनीय यश संपादन करित राज्यभर आपला ठसा उमटवला आहे. संकुलातील विद्यार्थ्यांनी केंद्रीय लोकसेवा आयोग, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग तसेच विविध राष्ट्रीय स्तरावरील परीक्षांमध्ये घवघवीत यश मिळवले आहे.

भूवैज्ञानिक परीक्षेत चाणक्य तौरणे यांनी अखिल भारतीय स्तरावर ११ वा क्रमांक मिळवत सुमारे १० लाखांच्या वार्षिक फॅकेजसह यश संपादन केले. तसेच डॉ. पांडुरंग बलवंत आणि राकेश निकम यांची सेंट वॉटर अँड पॉवर रिसर्च स्टेशन येथे वैज्ञानिक पदावर निवड झाली असून त्यांना सुमारे १२ लाखांचे वार्षिक वेतन मिळणार आहे. याशिवाय मुंजाजी भोसले आणि वर्षा शेवाळे यांची सहाय्यक प्राध्यापक म्हणून नियुक्ती झाली आहे.

प्रशासकीय क्षेत्रातही संकुलातील विद्यार्थ्यांनी आपला दबदबा निर्माण केला आहे. पोश्टी मुडसे यांची एमपीएससीमार्फत पोलीस उपनिरीक्षक पदावर

निवड झाली आहे. भूजल सर्वेक्षण विभागात अनिकेत राठोड, दीपक वाबळे (सहाय्यक भूवैज्ञानिक), सुधाकर लुटे (सहाय्यक भूभौतिकशास्त्रज्ञ) तसेच अनिल गाडकर, अभिषेक आदामने, राहुल मुंडे, करण इष्टले आणि मनीषा भिलावेकर (कनिष्ठ भूवैज्ञानिक) यांनी यश मिळवले आहे. दरम्यान, २०२४-२५ या वर्षात एकूण १८ विद्यार्थ्यांनी सीएसआयआर-नेट, यूजीसी-नेट, सेट आणि गेट यासारख्या राष्ट्रीय पात्रता परीक्षांमध्ये यश मिळवत संकुलाची मान उंचावली आहे. १९९६ साली स्थापन झालेल्या मा संकुलात भूभूतशास्त्र, भूभौतिकशास्त्र, पर्यावरणशास्त्र आणि भूगोलशास्त्र या विषयांत पदव्युत्तर शिक्षण

दिले जाते. विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनाची आवड निर्माण करण्यासाठी महाराष्ट्र रिमोट सेंसिंग ऑप्लिकेशन सेंटर अॅम यू-मिनरल एक्सप्लोरेशन अँड कन्सल्टन्सी लिमिटेड यासारख्या संस्थांशी सहकार्य करण्यात आले आहे. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना इंटरनॅशनल ३ लाखांपर्यंत मानधनाची संधी मिळते.

भूजल व्यवस्थापन, भूकंपशास्त्र, खनिज संपत्तीचा शोध आणि ज्वालामुखी यासारख्या विषयांमध्ये सखोल प्रशिक्षण दिल्यामुळे येथे घडणारे विद्यार्थी उद्योग व संशोधन क्षेत्रासाठी सक्षम मनुष्यबळ म्हणून पुढे येत आहेत.

विद्यार्थ्यांच्या या उल्लेखनीय यशाबद्दल विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. मनोहर चासकर, प्र-कुलगुरू डॉ. अशोक महाजन, कुलसचिव डॉ. ज्ञानेश्वर पवार यांच्यासह संचालक, विभागप्रमुख आणि प्राध्यापकांनी अभिनंदन केले असून, मराठवाडातील विद्यार्थ्यांच्या शास्त्र क्षेत्र करीअरची नवी 'सुवर्णसंधी' उठत असल्याचे मत व्यक्त करण्यात आले आहे.

महात्मा फुले व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संयुक्त जयंती महात्सवानिमित्त समन्वय समिती स्थापन

नांदेड (प्रतिनिधी) -

३१ मार्च रोजी शासकीय विश्रामगृह नांदेड येथे महात्मा जोतीराव फुले व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीनिमित्त माजी प्राचार्य डॉ. कारभारी गोंरे यांच्या अध्यक्षतेखाली बैठक संपन्न झाली. सदरील बैठकीत महामानवांच्या विचारांचा जागरूक व्हावा या हेतूने माहे एप्रिल महिन्यात नांदेड येथे एक व्याख्यानमाला आयोजित करण्याच्या उद्देशाने दहा सदस्यीय समन्वय समितीची स्थापना करण्यात आली.

यामध्ये राज अटकोरे, के. एच. वने, दीपक मार, नारायण अंधारे, दिलीप गोंरे, शेख शकीलाताई, संगीता राजूत, डॉ. बालाजी पोतुलवार, डॉ. दत्ता कुंचेलवाड, संभाजी डुबुकवाड इत्यादींचा समावेश आहे. समितीचे मार्गदर्शक म्हणून माजी प्राचार्य डॉ. के. बी. गोंरे व सखाराम शितळे हे काम पाहतील असे सर्वानुमते निश्चित करण्यात आले.

चौथ्या राज्यस्तरीय शिक्षण परिषदेचे नांदेडमध्ये आयोजन

नांदेड (प्रतिनिधी) -

सध्याच्या शिक्षण परिस्थितीचा विद्यार्थ्यांच्या मानसिक आरोग्यावर मोठा परिणाम होत आहे. या पार्श्वभूमीवर चौथ्या राज्यस्तरीय शिक्षण परिषदेचे आयोजन नांदेड येथील विसावा पॅलेस कॉन्फरन्स हॉल, शिवाजीनगर येथे रविवार, दि. ५ मार्च २०२६ रोजी सकाळी १० वाजता करण्यात आले आहे.

या परिषदेच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. डॉ. गोविंद रामदिनेवार हे राहणार असून, उद्घाटक म्हणून प्राचार्य डॉ. लक्ष्मण शिंदे उपस्थित राहतील. प्रमुख पाहुणे म्हणून डी. एम. हनुमंते यांची उपस्थिती राहणार आहे.

पहिल्या सत्रात शिक्षणाचे बाजारीकरण आणि बहुजन समाजावर होणारे दुष्परिणाम या विषयावर बहुजन वंचित आघाडीचे प्रदेश उपाध्यक्ष फारूक अहमद हे मार्गदर्शन करणार आहेत. या सत्राच्या अध्यक्षस्थानी बी.पी.एस.एस.चे कार्याध्यक्ष एस.

जी. माचनवार हे राहणार आहेत तर प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. अमोल काळे यांची उपस्थिती राहणार आहे.

तसेच दुसऱ्या सत्रात उच्च शिक्षणासमोरील आव्हाने या विषयावर प्रा. डॉ. दिलीप चव्हाण हे विचार मांडणार आहेत. या सत्राच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. हेमंत कालें राहणार असून प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. उज्वला पडलवार व अॅड. एस. एम. गोंरे यांची उपस्थिती राहणार आहे. तिसरे सत्र प्रश्नोत्तर, चर्चा व संवाद यासाठी राखीव असून, या सत्राच्या अध्यक्षस्थानी बालाजी थोडवे हे राहणार आहेत. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून डी. डी. सुपे यांची उपस्थिती राहणार आहे.

या परिषदेच्या यशस्वी आयोजनासाठी संजय मोरे, बाबाराव विश्वकर्मा, रणजीत गोणारकर, मारुती लुटे, मारोती कदम, माधव कांबळे, प्रा. डॉ. संजय कसाब, प्रा. डॉ. दिलीप कोठोडे, नागोराव डोंगरे आदी परिश्रम घेत आहेत.

निषाद संगीत विद्यालयाचे शनिवारी प्रमाणपत्र वितरण

नांदेड (प्रतिनिधी) -

येथील निषाद संगीत विद्यालयालून अखिल भारतीय गांधर्व संगीत महाविद्यालय मंडलच्या सांगितीक अभ्यासक्रमाच्या विविध परीक्षा उत्तीर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यां-विद्यार्थिनींना प्रमाणपत्रे वितरित करण्याचा कार्यक्रम शनिवार, दि. ४ एप्रिल रोजी आयोजित करण्यात आला आहे.

येथील देवकृपा लॉन्समध्ये सायंकाळी ६ वाजता सुरु होणाऱ्या या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी ज्येष्ठ पत्रकार अनिकेत कुलकर्णी राहणार आहेत. मधुकर टाक बँगनकर, लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाचे पोलीस निरीक्षक पडयण आणि सतीश मुधोळकर हे प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित राहणार आहेत, अशी माहिती निषाद संगीत विद्यालयाचे संचालक सुशांत पांडे यांनी दिली.

प्रमाणपत्र वितरणांतर होणाऱ्या संगीताच्या ट्रॅक शोमध्ये स्वरा टेकाळे, आराध्या कोपलवार, माधुरी देशमुख, दासगुरू जोशी, सुरखदा जोडक, अंजली जोशी, डॉ. गौतम इनवते यांच्यासह २३ कलाकार मावणीत सादर करणार आहेत.

मातंग समाज व सामाजिक संघटनांची शिखर बैठक संपन्न

नांदेड (प्रतिनिधी) -

मातंग समाज व सामाजिक संघटनांची शिखर बैठक नुकतीच संपन्न झाली. या बैठकीत महाराष्ट्र शासनाने अनुसूचित जाती आरक्षणचे सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार व निदेशानुसार उपवर्गीकरण करण्याबाबतचा प्रारूप आराखडा शासनाने सादर करण्यासाठी नियुक्त केलेल्या न्यायमूर्ती अनंत बद्र समितीने आपला अहवाल शासनाने दि. १६ मार्च २०२६ रोजी सादर केला आहे व शासनाने तो अहवाल स्वीकारलेला असल्याचे या बैठकीत सांगण्यात आले.

न्या. बद्र समितीचा अहवाल अधिक काळ शासनाने प्रलंबित न ठेवता आरक्षण लाभ वंचित जात समूहांना सामाजिक न्याय प्रदान करण्यासाठी इतर राज्यांप्रमाणे महाराष्ट्र राज्यातही अनुसूचित जाती

आरक्षण उपवर्गीकरण लागू करावे, तसा कायदा पारित करावा, या विषयाकडे मुख्यमंत्री व राज्य शासनाने लक्ष वेधण्यासाठी नव्हे तर शासनाने भाग पाडण्यासाठी आता महाराष्ट्रात मातंग समाज व तत्सम वंचित जात समूहाकडून आरक्षणचे उपवर्गीकरण करण्यात यावे, याबाबत आरक्षण लाभ वंचित जात समूहाच्या भावना तीव्र असून त्यासाठी आपला संघर्ष तीव्र करण्याचा निर्धार या समूहाकडून या बैठकीत करण्यात आला आहे.

या मागणीसाठी नांदेड जिल्हातील मातंग समाज व मातंग समाजातील विविध सामाजिक संघटनांच्या वतीने दि. ७ एप्रिल रोजी जिल्हाधिकारी कार्यालय नांदेड येथे एक दिवसीय प्रचंड धरणे आंदोलन करण्यात येणार आहेत. या आंदोलनाच्या पूर्ववर्तीसाठी

दि. ३१ मार्च रोजी शासकीय विश्रामगृह नांदेड येथे समाजाचे ज्येष्ठ नेते माजी आ. अविनाश घाटे यांच्या अध्यक्षतेखाली महत्त्वपूर्ण बैठक पार पडली.

या बैठकीस केशव शेकापूरकर, शिवा कांबळे, सतीश कांबळे, परमेश्वर बडेवार, लालबाजी घाटे, गणेश तादलापूरकर, पंडित वाघमारे, निलेश तादलापूरकर, शिवाजी नुरुंदे, नागेश तादलापूरकर, डॉ. माधवराव लोकेडे, अॅड. एम. एम. गोंरे, प्रा. डॉ. विठ्ठल भंडारे, डॉ. हरी बोयाळे, बालाजी जामकर, रामराव सूर्यवंशी, प्रा. देवीदास इंगळे, प्रा. जी.एल. सूर्यवंशी, प्रा. शंकर गड्डुभवार, प्रा. नागनाथ मरुते, शामराव झुंजारे, भुजंग गायकवाड, रामभाऊ देवकांबळे, माधव वाघमारे, एन.जी. पोतरे, नामदेव कांबळे, प्रेमनंद शिंदे, आनंदराव देगावकर, चंद्रकांत भोसिकर, कोंडिबा जाधव, कॉ. इरवंत सूर्यकार, यशपाल गवाले, जी.आर. सूर्यवंशी, डॉ. बालाजी पेन्सकर, बालाजी थोडवे, संजय मोरे, प्रा. पी. एन. कोतेवार, सचिन दादेल, गोपाळ वाघमारे, गणपत घाटे, उत्तमराव वाघमारे, सोनू देगावकर, एच. पी. बोरावकर, अमित जाधव आदींसह अखंड कार्यकर्ते उपस्थित होते.

विष्णुपुरी येथे वाचनालयातर्फे जि. प. शाळेतील गुणवंतांचा सत्कार

नांदेड (प्रतिनिधी) -

विष्णुपुरी येथील कै. किशनराव टिकाराम देशमुख सार्वजनिक वाचनालयाच्यावतीने शालेय विद्यार्थ्यांत वाचनाची आवड निर्माण व्हावी म्हणून जि. प. शाळेतील गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला.

यावेळी विष्णुपुरी येथील जि. प. शाळेतील माजी विद्यार्थी निवृत्त पीएसआय माणिक हंबडे यांचे हस्ते गुणवंत विद्यार्थ्यांना फुले आणि ग्रंथभेट देऊन सत्कार करण्यात

आला. यावेळी विजेद कांबळे, ऋषिकेश राजेंद्र पाटील, आरसा मुबारक शेख, वेदांत वामन हंबडे, भक्ती नागोराव पांचाळ, समृद्धी सुरेश गाजरे, अक्षरा काळेधर हंबडे, अस्मिता भास्कर कंठाळे, वेदिका वामन हंबडे, संजीवनी राजेंद्र पाटील, गौरव गणेश माने, नेहा विनय पवार, अमित गजानन कऱ्हाळे, मृण्मयी रामदास पांचाळ, आराध्या हंबडे, अथर्व सुरेश मुसळे, अनुष्का हंबडे आदींचा समावेश होता.

या प्रसंगी शिक्षक संतोष देशमुख यांनी विद्यार्थ्यांना पाहुण्यांची ओळख करून दिली. माणिक हंबडे यांनी विद्यार्थ्यांना बक्षीस म्हणून मिळालेली स्वतःची आणि मित्रांची सर्व पुस्तके वाचून चांगले यश मिळविण्याचा सल्ला दिला.

डॉ. गोविंद हंबडे यांनी दहावी, बारावीनंतर कोणकोणते अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत याची विद्यार्थ्यांना माहिती दिली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन शिक्षक एम. ए. खडसरी यांनी केले तर मुख्याध्यापिका उज्वला जाधव यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

नांदेड विभागातील नाईट पेट्रोलमन यांना इम्प्लोयी ऑफ द मंथ पुरस्कार प्रदान

नांदेड (प्रतिनिधी) -

दक्षिण मध्य रेल्वेच्या नांदेड विभागातील अभियांत्रिकी विभागात कार्यरत असलेले परमेश्वर सरांग, नाईट पेट्रोलमन (ट्रॅक मॅटेनर-खत/नवलगाव) यांना त्यांच्या उत्कृष्ट कार्याबद्दल फेब्रुवारी २०२६ महिन्यासाठी मुख्यालय स्तरावर दक्षिण मध्य रेल्वेचे महाव्यवस्थापक यांच्याकडून प्रतिष्ठित Employee of the Month (महिऱ्याचा सर्वोत्तम कर्मचारी) पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.

दि. ७ मार्च २०२६ रोजी पूर्णा-अकोला विभागातील माळसेलू-नवलगाव सेक्शनमध्ये रात्री गस्त घालत असताना त्यांनी दाखविलेल्या

सतर्कता व कर्तव्यनिष्ठेच्या पार्श्वभूमीवर हा पुरस्कार प्रदान करण्यात आला आहे. गस्तीदरम्यान पहारे ०५:३१ वाजता, ओएचई मास्ट क्रमांक ८६०/१५-१६ जवळ रेल्वे रुळाच्या वेल्टमध्ये तडे गेलेले असल्याचे परमेश्वर सरांग यांच्या निदर्शनास आले. ज्यामुळे रेल्वे वाहतुकीस गंभीर धोका निर्माण होऊ शकला असता.

तत्काळ प्रसंगीबाधान दाखवत त्यांनी रेल्वेच्या सुरक्षा नियमानुसार संबंधित ठिकाणी दोन्ही बाजूंना हॅंड सिग्नल व डेटोनेटर ठेवून ट्रॅकचे संरक्षण केले आणि तेथेच गाड्यांना इशारा दिला. तसेच त्यांनी त्वरित संबंधित अधिकाऱ्यांना याबाबत माहिती दिली.

आई-वडिलांच्या पुण्याईमुळे मुले चांगली निघतात -हभप गजानन महाराज पवार खरबीकर

लोहा (प्रतिनिधी) -

आई-वडिलांच्या पुण्याईमुळे मुले चांगली निघतात, असे प्रतिपादन हभप गजानन महाराज पवार खरबीकर यांनी केले. लोहा तालुक्यातील पारडी येथे कै. सोपानराव पाटील डिकळे यांच्या १८ व्या पुण्यतिथीनिमित्त आयोजित हरिकिर्तनात ते बोलत होते.

संत मोतीराम महाराज यांचे भक्त वारकरी सांप्रदायाधिक कै. सोपानराव पाटील डिकळे यांच्या १८ व्या पुण्यतिथीनिमित्त पारडी येथे हभप गजानन महाराज पवार खरबीकर यांच्या हरिकीर्तनाचे व महाप्रसादाचे आयोजन करण्यात आले होते.

यावेळी कै. सोपानराव पाटील डिकळे यांचे पुत्र मुक्तिराम सोपानराव पाटील डिकळे, बाजीराव सोपानराव पाटील

डिकळे, सेवानिवृत्त उपविभागीय अभियंता श्रीराम सोपानराव पाटील डिकळे, दीपक पाटील डिकळे, तसेच सरपंच गोविंदराव पाटील डिकळे, माजी सरपंच दिगंबर पाटील डिकळे, माजी सदस्य बाबुराव गायकवाड, प्रा. पं. सदस्य व्यंकटराव मोरवले, संदीप डिकळे, जगन्नाथ डिकळे, मारोतीअप्पा मटके, दशरथ डिकळे, राजू पवार, विठ्ठल पवार, त्र्यंबक डिकळे, दत्ता

डिकळे, विश्वभर डिकळे, तातेराव पाटील डिकळे, रामचंद्रअप्पा मटके यांच्यासह गावकरी मंडळी उपस्थित होती. यावेळी हभप गजानन महाराज पवार खरबीकर यांनी कै. सोपानराव पाटील डिकळे यांच्या पुण्यतिथीनिमित

अंतर्मन

'लाल किताब' मधील उपाय अवलंबा, ग्रहांच्या प्रतिकूल परिणामांना दूर ठेवा!

जर तुमच्या कुंडलीतील एखाद्या ग्रहाची स्थिती अनुकूल नसेल आणि त्याचा जीवनावर प्रतिकूल परिणाम होत असेल तर त्या व्यक्तीला त्यांच्या कामात आणि जीवनात अडचणींचा सामना करावा लागू शकतो. कमजोर सूर्य ग्रहामुळे मानहानी आणि आत्मविश्वासाची कमतरता येऊ शकते. कमजोर गुरु ग्रहामुळे विवाहात अडथळे आणि आर्थिक अडचणी येऊ शकतात. त्याचप्रमाणे, प्रत्येक ग्रहाचा जीवनावर वेगवेगळा प्रभाव असतो. यासाठी लाल किताबमध्ये (Lal Kitab) उपाय आणि त्यांची अंमलबजावणी दिली आहे, जे कुंडलीतील ग्रहांची स्थिती मजबूत करण्यासाठी उपयुक्त ठरतात. ज्योतिषशास्त्रानुसार, लाल किताबमधील उपाय प्रभावी मानले जातात आणि ते जीवनात ग्रहांची अनुकूल स्थिती टिकवून ठेवतात. चला, ग्रहांची स्थिती मजबूत करण्यासाठी लाल किताबमधील सोप्या उपायांबद्दल सविस्तर जाणून घेऊया...

» सूर्य ग्रहाला मजबूत करण्याचा उपाय : जर कुंडलीत सूर्याची स्थिती कमजोर असेल, तर व्यक्तीला आदर आणि आत्मविश्वासाची हानी होऊ शकते. याव्यतिरिक्त, सरकारी कामात अडथळे येऊ शकतात. लाल किताबनुसार, सूर्याची स्थिती मजबूत करण्यासाठी रविवारी वाहत्या पाण्यात गुपचूप गूळ टाकावा. हे नियमितपणे केल्याने व्यक्तीला फायदा होऊ शकतो आणि जीवनात सूर्याची कृपा टिकून राहते.

» चंद्राला बलवान करण्याचा उपाय : जर कुंडलीत चंद्राची स्थिती कमजोर असेल, तर व्यक्तीला मानसिक ताण आणि निर्णय घेण्यातील अडचणी यांसारख्या समस्यांना सामोरे जावे लागू शकते. अशा परिस्थितीत चंद्राला बलवान करण्यासाठी आणि या समस्या दूर करण्यासाठी लाल किताबमधील उपायाचा वापर केला जाऊ शकतो. डोक्याशी दुधाचे किंवा पाण्याचे भांडे ठेवून झोपावे. मग, दुसऱ्या दिवशी सकाळी, ते पाणी किंवा दूध बाभळीच्या झाडाचा अर्पण करावे.

» मंगळाची स्थिती बलवान करण्याचा उपाय : ज्योतिषशास्त्रानुसार, कुंडलीतील मंगळाच्या कमजोर स्थितीमुळे धैर्य आणि ऊर्जेत घट होऊ शकते. वैवाहिक जीवनातही समस्या निर्माण होऊ शकतात. मंगळाला बलवान करण्यासाठी गोड पदार्थ किंवा मिठाई दान करण्याचा उपयोग केला जाऊ शकतो. याव्यतिरिक्त, लाल किताबनुसार, मंगळाचे नकारात्मक परिणाम दूर करण्यासाठी मिठाई पाण्यात टाकावी. या उपायामुळे शुभ परिणाम मिळू शकतात.

» बुधाची स्थिती मजबूत करण्याचा उपाय : जर कुंडलीत बुध कमजोर असेल, तर त्या व्यक्तीला एकाग्रतेचा अभाव, निर्णय घेण्यास अडचण इत्यादी समस्यांना सामोरे जावे लागू शकते. याचा परिणाम व्यवसायावरही होऊ शकतो. लाल किताबनुसार, बुधाला मजबूत करण्यासाठी तांब्याचा तुकडा किंवा नाणे घेऊन त्याला छिद्र पाडावे आणि वाहत्या पाण्यात फेकून द्यावे. हा उपाय जीवनात बुधाचा अनुकूल प्रभाव टिकवून ठेवतो.

» गुरुची स्थिती मजबूत करण्याचा उपाय : ज्योतिषशास्त्रानुसार, गुरु ग्रहाला ज्ञान, संपत्ती, विवाह, भाग्य, संतती इत्यादींचा घटक मानले जाते. त्यामुळे, जर एखाद्या व्यक्तीच्या कुंडलीत गुरुची स्थिती कमजोर असेल, तर त्यांना विवाह, संपत्ती इत्यादींशी संबंधित समस्यांना सामोरे जावे लागू शकते. लाल किताबनुसार, गुरुची अनुकूलता मिळवण्यासाठी नाभीला केशर लावण्याचा सल्ला दिला जातो. याव्यतिरिक्त आपण केशराचे सेवन करू शकता. हा उपाय शुभ परिणाम देऊ शकतो.

» शुक्राची स्थिती मजबूत करण्याचा उपाय : जर तुमच्या कुंडलीत शुक्र कमजोर असेल, तर तुम्हाला सुखसोयीची कमतरता,

उपाय करताना या गोष्टी लक्षात ठेवा...

लाल किताबानुसार, जीवनातील अनुकूल ग्रहस्थितीसाठी हे उपाय अत्यंत प्रभावी ठरू शकतात. तथापि, ते सलग ४० ते ४२ दिवस केले पाहिजेत. ते आठवड्याच्या दिवसानुसार केले जाऊ शकतात. तथापि, ते सलग ४० किंवा ४२ वेळा करणे आवश्यक मानले जाते. जर उपाय चुकला किंवा काही कारणास्तव तुम्ही तो करू शकत नसाल, तर तांदूळ दुधाने धुवून आपल्याजवळ ठेवा. असे मानले जाते की असे केल्याने आधीचा उपाय अमान्य होत नाही. जर तुम्ही शेवटच्या वेळी, म्हणजेच ३९ व्या किंवा ४० व्या दिवशी, उपाय केला नाही, तर तो निष्प्रभ ठरू शकतो. लाल किताबनुसार, अशा परिस्थितीत तो उपाय पुन्हा सुरू केला पाहिजे.

वैवाहिक आणि प्रेम जीवनात अडचणी, तसेच आर्थिक समस्यांना सामोरे जावे लागू शकते. लाल किताबानुसार, तुमच्या जीवनात शुक्राची कृपा टिकवून ठेवण्यासाठी तुम्ही गायी किंवा ज्वारीचे दान करू शकता. असे केल्याने तुमच्या कुंडलीतील शुक्राची स्थिती मजबूत होऊ शकते.

» शनीची स्थिती मजबूत करण्यासाठी उपाय : शनीदेवाला न्यायाचा देव म्हणून ओळखले जाते. जर कुंडलीत शनीची स्थिती चांगली नसेल, तर कठोर परिश्रम करूनही अपेक्षित यश न मिळणे, आर्थिक अडचणी आणि कामातील अडथळे यांसारख्या समस्या तुम्हाला जीवनात त्रास देऊ शकतात. अशा परिस्थितीत, शनीचे प्रतिकूल परिणाम कमी करण्यासाठी तुम्ही शनिवारी एक साधा उपाय करू शकता. यासाठी, तेलाने भरलेले छायपात्र अर्पण करणे फायदेशीर ठरू शकते.

» राहू ग्रहाची स्थिती मजबूत करण्यासाठी उपाय : ज्योतिषशास्त्रानुसार, राहू हा एक छाया ग्रह आहे. जर त्याचा जीवनावर प्रतिकूल परिणाम होत असेल, तर व्यक्तीला आर्थिक समस्या, मानसिक गोंधळ आणि निर्णय घेण्यास अडचण येऊ शकते. अशा परिस्थितीत, राहू ग्रहाचे प्रतिकूल परिणाम कमी करण्यासाठी तुम्ही मुळ्यांचे दान करू शकता. याव्यतिरिक्त, लाल किताबानुसार, तुम्ही वाहत्या नदीत कोळसा देखील सोडू शकता.

» केतू ग्रहाची स्थिती मजबूत करण्याचा उपाय : राहू आणि केतू हे दोन्ही छाया ग्रह आहेत. जर कुंडलीत केतू ग्रह प्रतिकूल असेल, तर त्या व्यक्तीला जीवनात मोठ्या समस्यांना सामोरे जावे लागू शकते. मानसिक ताण आणि चिंता देखील कायम राहू शकते. हा परिणाम कमी करण्यासाठी, तुम्ही कुत्र्याला भाकरी खाऊ घालू शकता. असे केल्याने शुभ परिणाम मिळू शकतात.

परशुराम जयंती, अक्षयतृतीया... एप्रिलमधील प्रमुख सण, उत्सवाची यादी...

एप्रिल महिन्यात २ एप्रिलला हनुमान जयंती साजरी झाली. या महिन्यात परशुराम जयंती, वैशाखी, अक्षय तृतीया असे अनेक प्रमुख सण साजरे केले जातील. जे हिंदू धर्मात अत्यंत शुभ मानले जातात. याव्यतिरिक्त मोहिनी एकादशीचे व्रतदेखील पाळले जाईल...

प्रमुख सण, उत्सव

- » वरुथिनी एकादशी : १३ एप्रिल
- » वैशाखी (बैसाखी) : १४ एप्रिल
- » बुध प्रदोष व्रत : १५ एप्रिल
- » परशुराम जयंती : १९ एप्रिल
- » अक्षय तृतीया : १९ एप्रिल
- » गंगा सप्तमी : २३ एप्रिल
- » बगलामुखी जयंती : २४ एप्रिल
- » सीता नवमी : २५ एप्रिल
- » मोहिनी एकादशी : २७ एप्रिल
- » भौम प्रदोष व्रत : २८ एप्रिल
- » नृसिंह जयंती : ३० एप्रिल

- » वरुथिनी एकादशी : वैशाख महिन्याच्या कृष्ण पक्षातील एकादशीला वरुथिनी एकादशी म्हणतात. पद्म पुराणात या एकादशीचे विशेष महत्त्व सांगितले आहे. असे मानले जाते की हे व्रत पाळल्याने पापांचा नाश होतो आणि अत्यंत शुभ फळे मिळतात.
- » वैशाखी : या दिवशी सूर्य मेष राशीत प्रवेश करतो. हा सण शेतकऱ्यांसाठी एक अतिशय विशेष आहे. या दिवशी शेतकरी चांगल्या पिकाबद्दल देवाचे आभार मानतात. वैशाखीच्या दिवशी घरे स्वच्छ करून सजवली जातात आणि विविध पदार्थ बनवण्याचीही परंपरा आहे.
- » बुध प्रदोष व्रत : प्रदोष व्रत बुधवारी येत असल्याने त्याला बुध प्रदोष व्रत म्हणतात. या दिवशी भगवान शिवाची पूजा केली जाते आणि विधीपूर्वक उपवास केला जातो. शिवाय प्रदोष काळात पूजा करणे हे प्रदोष व्रतादरम्यान अत्यंत महत्त्वाचे मानले जाते.
- » परशुराम जयंती : परशुराम जयंती वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षाच्या तिसऱ्या दिवशी साजरी केली जाते. असे मानले जाते की, भगवान विष्णूचा सहावे अवतार परशुराम प्रदोष काळात अवतरले होता. पृथ्वीवरील पापी राजांचा नाश करण्यासाठी त्यांनी अवतार घेतला होता.
- » अक्षय तृतीया : अक्षय तृतीयेचा सण वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षाच्या तिसऱ्या दिवशी साजरा केला जातो. धर्मग्रंथांमध्ये या दिवसाचे वर्णन युगादी तिथी असे केले आहे, म्हणजेच नवीन युगाच्या प्रारंभाचा दिवस. या दिवशी कोणत्याही शुभ मुहूर्तावर सोने, मालमत्ता इत्यादी खरेदी करणे शुभ मानले जाते.
- » गंगा सप्तमी : गंगा सप्तमीचा सण वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षाच्या सातव्या दिवशी येतो. असे मानले जाते की याच दिवशी गंगा

- माता प्रकट झाली होती. त्यामुळे या दिवशी गंगा नदीत स्नान करण्याला विशेष महत्त्व आहे.
- » बगलामुखी जयंती : देवी बगलामुखीला दहा महाविद्यापैकी आठवी महाविद्या मानले जाते. देवीचे हे रूप तंत्र आणि स्तंभशक्ती म्हणून ओळखले जाते. असे मानले जाते की वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षाच्या आठव्या दिवशी बगलामुखी माता प्रकट झाली होती. देवीच्या या रूपाची पूजा केल्याने अत्यंत शुभ फळे मिळतात.
- » सीता नवमी : दरवर्षी सीता नवमी वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षाच्या नवव्या दिवशी येते. असे मानले जाते की माता सीता याच दिवशी प्रकट झाल्या होत्या. अशा परिस्थितीत देवीची पूजा केल्याने उत्तम फळ मिळते.
- » मोहिनी एकादशी : मोहिनी एकादशी वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षातील एकादशीला पाळली जाते. असे मानले जाते की या दिवशी भगवान विष्णूची पूजा केल्याने आशीर्वाद मिळतात.
- » भौम प्रदोष व्रत : प्रदोष व्रत प्रत्येक महिन्याच्या शुक्ल पक्ष आणि कृष्ण पक्षातील त्रयोदशीला पाळले जाते. जेव्हा प्रदोष व्रत मंगळवारी येते, तेव्हा त्याला भौम प्रदोष व्रत म्हणतात. या दिवशी भगवान शिवासोबत भगवान हनुमानाची पूजा करणे अत्यंत शुभ मानले जाते.
- » नृसिंह जयंती : नृसिंह जयंती वैशाख महिन्याच्या शुक्ल पक्षातील चतुर्दशीला साजरी केली जाते. अशी आख्यायिका आहे की, याच दिवशी भगवान विष्णूचा चौथा अवतार असलेले नरसिंह, भक्त प्रल्हादाच्या प्रार्थनेला प्रतिसाद देण्यासाठी आणि हिण्यकशिपूचा वध करण्यासाठी प्रकट झाले होते. या दिवशी भगवान नरसिंहाची पूजा केल्याने आणि रात्रभर जागल्याने विशेष लाभ मिळतो.

रात्री कपडे धुवावेत का? कोणती वेळ सर्वोत्तम? वास्तुशास्त्र काय सांगते...

रात्री कपडे धुवावेत का ? धावपळीच्या जीवनात, लोक सकाळपासून संध्याकाळपर्यंत व्यस्त असतात. ऑफिस आणि कौटुंबिक जबाबदाऱ्यांमध्ये वेळेचे नियोजन करणे कठीण होते. त्यामुळे, बरेच लोक रात्री कपडे धुणे पसंत करतात. वास्तुशास्त्रानुसार, रात्री कपडे धुणे अशुभ मानले जाते. असे केल्याने घरातील ऊर्जेवर परिणाम होतो आणि सुख व समृद्धीवर परिणाम होतो.

- » वास्तुशास्त्र काय सांगते ? : वास्तुशास्त्रानुसार, रात्रीची वेळ नकारात्मक ऊर्जेची वेळ मानली जाते. या काळात, वातावरणात नकारात्मक शक्ती अधिक सक्रिय असतात. या वेळी कपडे धुणे आणि वाळवणे नकारात्मक ऊर्जेवर परिणाम करते आणि वापरकर्त्याला समस्या निर्माण करते. म्हणून, दिवसा कपडे धुणे अधिक शुभ मानले जाते.
- » रात्री कपडे धुण्याचे तोटे ? : सूर्यास्तानंतर कपडे धुणे आणि ते उघड्यावर वाळवणे हा वास्तू दोष मानला जातो. याचा घराच्या समृद्धीवर नकारात्मक परिणाम होतो. यामुळे अचानक आर्थिक नुकसान आणि मानसिक अस्वस्थता येऊ शकते. रात्री जास्त आर्द्रता असते, ज्यामुळे कपडे पूर्णपणे सुकत नाहीत. यामुळे

- जंतू आणि बुरशी वाढण्याची शक्यताही वाढते, ज्यामुळे त्वचेचे आजार होऊ शकतात. अशा परिस्थितीत, सूर्यास्तानंतर उघड्यावर कपडे धुणे आणि वाळवणे टाळणे तुमच्यासाठी चांगले राहिल.
- » कपडे धुण्यासाठी सर्वोत्तम वेळ कोणती ? : वास्तुशास्त्र आणि ज्योतिषशास्त्रानुसार, कपडे धुण्यासाठी आणि वाळवण्यासाठी दिवसाची वेळ सर्वोत्तम मानली जाते. सकाळचे वातावरण अधिक सकारात्मक असते. सूर्यप्रकाश कपड्यांना शुद्ध आणि ऊर्जावान बनवतो, ज्याचा त्यांच्यावर सकारात्मक परिणाम होतो. दिवसा वाळवलेल्या कपड्यांवर जीवाणू आणि जंतूंचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यताही कमी असते.

'या' तत्वांचा अवलंब केल्याने अडचणी होतात दूर

सुज्ञ लोक म्हणतात, जे घडत आहे त्यात अडकू नका; ते जसे आहे तसे पाहा. तुमच्या हस्तक्षेपाने काहीही बदलणार नाही. दुर्योधनाला नारद मुनी आणि श्रीकृष्णाने उपदेश केला होता, पण त्याच्या अहंकाराने सर्वकाही नष्ट केले. आपले जीवन महाभारतातील कुरुक्षेत्राच्या युद्धासारखे आहे, जिथे विजयासाठी काही प्रमुख तत्वांचा अवलंब करणे महत्त्वाचे आहे...

हे जग एका महासागरासारखे आहे; प्रत्येक लाट स्वतःच्या गतीने पुढे जाते; कोणी प्रयत्न करूनही तिला थांबवू शकत नाही. जीवनाचा खेळ असाच चालू राहतो. दुःखाला घाबरू नका, सुखाने वेडे होऊ नका. या दोन्ही अवस्था बाह्य आहेत, कारण जीवन एक नाटक आहे. नियती आपल्याला कठपुतळीसारखे नाचवते, पण तिच्या दोऱ्या कोणालाच दिसत नाहीत. जेव्हा तिच्या हालचालीत अडथळा येतो, तेव्हाच विघटन होते. जर आपण थोर आणि ज्ञानी पुरुषांवर विश्वास ठेवला, तर आज जीवनात आपण जे काही पाहतो ते आपलीच देणगी आहे. थोर पुरुषांनी गुरुमंत्र दिला आहे

की जीवन हे देण्यासाठी आहे, घेण्यासाठी नाही. जर आपण या मंत्राला आपला जीवनसाथी बनवले, तर आपण अनेक घटना टाळू शकतो. एक छोटा शत्रू नेहमी आपला पाठलाग करतो: मत्सर; आपण त्याच्या सावलीपासून स्वतःचे रक्षण करायला शिकले पाहिजे. जेव्हा आपल्याला सतत देण्याची नव्हे, तर घेण्याची इच्छा सतावते, तेव्हा जीवन दुःखमय होते. जे लोक जीवनातील मोहमायेच्या जाळ्यात अडकतात, त्यांना केवळ दुःख आणि अशांतीचा अनुभव येतो. आनंद कधीही कायमचा नसतो; परिस्थिती प्रत्येकाच्या आयुष्यात येते, पण काही जण

असे असतात ज्यांच्यावर तिचा परिणाम होत नाही. पणाने जीवनातील प्रत्येक क्षणाकडे एका प्रेक्षकाच्या नजरेने पाहायला शिकले पाहिजे. प्रत्येकाला सुखसोयीचे आणि ऐश्यामाचे जीवन आवडते. आपली ध्येये साध्य करण्याच्या प्रयत्नात असताना, त्यांचा चांगल्या आणि वाईट अशा दोन्ही प्रकारच्या लोकांशी संपर्क येतो. जे आपल्याबद्दल वाईट बोलतात किंवा आपल्याला इजा पोहोचवण्याचा प्रयत्न करतात, त्यांच्यापासून दूर राहण्याचा आपण प्रयत्न केला पाहिजे. आपल्या आत असलेल्या विश्वाच्या अनंत शक्यतांचा शोध घ्या.

टीप : ज्योतिषशास्त्रामध्ये लाल किताब अत्यंत प्रभावी मानला जातो. असे मानले जाते की त्यातील उपायांचे योग्य पालन केल्यास शुभ परिणाम मिळतात. वर उल्लेखिलेल्या ग्रहांसाठीचे उपाय हे लाल किताबमध्ये वर्णन केलेले आहेत. आम्ही त्यांच्याबद्दल कोणताही दावा करत नाही.

